

דברי תורה

מכ"ק מラン אדרמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

(ל"ב - ד')

גלוון אלף תרל"ח

שיעור חמיש ורש"י פרשת וירא תשל"ח

בתוה"ק (בראשית יה, יב-ט) ותצתק שרה בקרבה לאמר אחריו בלוטי הייתה לי עדנה ואידי ז肯, ויאמר ח' אל אברם למה זה צחקה שרה לאמר האך אמן אלד ואני זקנתי, היפלא מה' דבר למועד אשוב אלקיך בעת חיה ולשרה ב', ותבחש שרה לא אמר לא צחקי כי ויראה ויאמר לא כי צחקט, ויקומו משם האנשים וישקיפו על פניו סדום ואברם הולך עמם לשלהם.

יש לבאר סਮיכות הכתובים יתכחש שרה לא אמר לא צחקיי וגוי אל המשך הכתוב ייקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום וגוי. גם בעיקר הדבר שהשקיפו על פני סדום צריך ביאור מה הייתה תכלייתה של השקפה זו ומה ביקשו להאות באotta שעיה. עוד יש לדקדק בלשון הכתוב ויקומו 'משם' האנשים, שכואורה תיבת 'משם' הוא שפת יתר, כי היה די באומרו ויקומו האנשים וישקיפו על פני סדום, והדבר מוכן מלאיו שהם קמו ממקום מושבו של אברם אבינו אשר שם עמדו עד עכשי.

*

గראא לומר, בהקדם מה שיש לתמורה על מה ולמה האיפה התוועה כל כך בספר כל קורות ותולדות העיר סדום, שאמר הש"י 'ארדה נא' ואראה הצעקהה הבהא אליו עשו, ונילח סודו לאברם אבינו את אשר הוא עשו, ושלח מלאכים להפוך את העיר, וכן בכל סדר הדברים מואיך ומורוחב הכתוב לפרש כל מה שהתחולל בסדום, וכואורה היה נפלאת בעינינו, מה יtan לנו ומה יוסיף לנו ידיעת דברים אלו, ומה לנו ולתולדות חייהם של רשעים הללו. אמם בספר יונה מסופר שליח הקב"ה את יונה הנביא אל העיר נינה משומ שיש זהה למדוד לדורות להורות תהובה, אחורי שלחו הקב"ה לחותם על חטאיהם והם קראו אל אלוקים בחוקה וישובו איש מדרכו הרעה ומין החם אשר בכפיהם, אבל למה צרייך הכתוב להאריך כאן במעשה העיר סדום אשר הפרק ח' באפי ובחמתנו.

אגוד חסידי צאנז בארץ הקודש
מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

רחוב רבי עקיבא 8 ★ ת"ד 5032 ★ טלפקס 09-8820355 ★ קריית צאנז נתניה

אכן כבר כתבו בספרים הקדושים שסוד הדברים טמון במתה שדרשו חכמיינו ז"ל במדרשי (כ"ר מא, ד) על הכתוב (טהילים פט, ככ) מצאתי דוד עבדי, היכן מצאתיו בסודם, וכונת הדרבים, שמתוך מקום שפל כזה כמו סdom בקע אoro של דוד מלכא משיחא ומשם התנויצין אoro של משה בן דוד, וזאת אחרי שהציל הקב"ה את לוט מתוך ההפיכה ואז עליה נחר ונקנס למערה עם שתי בנותיו שאמרו לו ונחיה מאבינו זרע, וממעשה זה נלודו עמוון ומואב, עד שללאחר דורות יצא מהם דוד מלכא קדישא, שהיה מצאצאי של רות המואביה, וכן גם זאת שלמה המלך ע"ה נשא לאשה את נעמה העמנונית. נמצינו למדים שכל השושלתא קדישא של מלכות דוד ושלמה בית שלמה, שעלייהם אנו מבקשים (כפייט אל מסתתר) ג'א הקם מלכות דוד ושלמה בעשרה שעשרה לו אמרו התחול להשתלשל כאן במעשה סdom, ולפיך האריך הכתוב בפרשה זו, כי טובא גניי בגוייה.

דברים אלו הם מפלאות תמים דעים, כפי שכבר מילתי אמרה כי מי שבקי בתורת האמת יודע שלבל התורה יש שורש אחד והבל הולך אל מקום אחד מפה מעשה בראשית, וגם הכתוב יאהבת לרעך כמוך' שידך למד זה.ומי שembrין את הכתוב בראשית בראש אלוקים את השמים ואת הארץ' והוא מבין גם סוד זה אשר יתגלה בבייאת המשיח בב"א, וככבוד אלוקים הסתר דבר.

גם סוד קדוש יש בדבר זה שלמלכות בית דוד ושלמה השתלשלו מעמוון ומואב בני לוט אשר הורთם ולידתם באיסור כאשר בא לוט על בנותיו ולא ידע בשכבה ובקומה, ואף אם נמנם שנחלקו בغمרא (סנהדרין נה) אם בן נח אסור בכתו ולחכמה קימיל' (רמב"ם הלכות איש"ב, י), שבן נח מוותר בכתו, אבל מכל מקום הדבר מגונה ומכוער ואומות העולם חריקו עצם מדבר זה (עיין רמב"ן להלן ט, לט), וכפי שאמן מכואר בغمרא (גניר כב. הוריות י) שקראו חז"ל על לוט את הכתוב (הושע י, י) ופושעים יכשלו בם, ודוקא ממוקם נמוך כזה הפטיע אoro של מלך המשיח. כיווץ בזה כתוב הארייה'ק (ראה בש"ץ על התורה פרשタ ושב ע"פ ויוחי בעת ההיא, וע"ע זה קפה) אודות פרשタ תמר ויהודיה, שנם שם מצינו חידוש פלא של מלך המשיח בדור היה מוכחה להשתלשל דוקא באופן כזהшибוא יהודה על כלתו. אולם כאן נתחדש לנו חידוש גדול יותר, שדוקא מותך העיר סdom הטעמאה ומתוך מעשה השפל של לוט ובנותיו, שם השתלשל כל מלכות בית דוד ובקע אoro של מלך המשיח, מי יוכל לעמוד בסוד זה.

לאור דברים אלו מכואר גם כל מה שיוצא אברהם אבינו ללחמה את ארבעת המלכים כששמעו שנשכה לוט, ולכארה הוא פלא, שהרי לוט היה רשע ואיש בלבד, כמו שכתב רשי' על הכתוב (עליל' ג, יא) ויסע לוט מקדם, שהטיע עצמו מקדמוני של עולם, אמר אי אפשר לא באברם ולא באלהווין, וכן פירש על הכתוב (שם יב-יג) ויאהל עד סdom ואנשי סdom רעים וחטאיהם לה' מaad, ש愧 על פי כן לא נמנע לוט מלשכנן עמהם, ואם כן מה ראה אברהם אבינו עלי ככח להרים את חניכיו ולסכן נפשו במלחמות להציל אותן. גם יש להבין מה שמצוינו כי או רוב ניסים הפליא הקב"ה באותו הלילה, כמו שמסופר במדרשי (כ"ר מג, ג) שהוא אברהם משליך עליהם עפר והוא נעשה חרבות

קשה ונעשה חצים, ואיתא במדרש שבאותה הלילה הרג שמונה מאות אלף אנשים מהיילות המלכים. אולם להאמור הרוי הוא כמובא, שככל מלחמת אברהם עם המלכים הכל היה כדי להציל את נשות דוד מלכא משיחא ואת כל מלכות בית דוד ושלמה שהיו עתדים לצאת מעמו ומו庵 שיצאו מחלציו של לוט (ועיש באגרא דכליה פרשת לך, יד), וזה גם סוד הדבר שהיתה מלחמה זו דוקא בחזות ליל התקדש חן הפסק כמובא במדרש (פרק דר'א פרק נ), וגם לדת עמו ומו庵 היה לאחר הפיכת סdom שהיתה ביום טוב פסח כמו שתוב (בראשית יט, ג) ומוצאות אף ואכלו, ופירוש רש"י שפהח היה, והכל הוא פלאי פלאות מהנטרות לה' אלוקנו.

מפרשה זו יכול אדם ללמוד לכך עד כמה רוב בני אדם יכולים טחו עיניהם מראות והמה כאפרהו שלא נפקחו עיניהם, וכשהם לומדים פרשיות התורה מונשים באפייה כאיש בער לא ידע וככל לא בינו, ועל כן דא כבר כתבו בוזה"ק (פרשנה נת, חי' סב, א בתוספתא) ולייעין דחמאין ולא ידעון מה דחמאין. אולם מי שזכה ויש לו יד בפנימיות התורה ומשיג אפילו אחד מני אלף מנה שכתבו בספריק קבלה בסוד השתלשלות העולם, יש לו המתקנות אחרית על כל העולם. כל דבר שרוואה וכל מארע שמרתחש הוא רואה בהבטחה אחרת ושונה. שכן כל אותן ואות בפרשיות וירא טמוניים רוזין דרווין וסודות עצומים ונפלאים, ובaan נרמו כל סוד הגאולה, וממי שمبין פרשה זו בראיו הוא מבין ממילא גם את כל המאורעות והשתלשלות העולם מאז הפיכת סdom ועד היום האחרון, וזה אמת ויציב.

*

על פי הצעה זו עלה בדעתו להציג ביאור חדש בפרשה זו, שלא רק בפרשיות הפיכת סdom נרמו ענן הגאולה, אלא כבר בפסוקים אלו שנכתבו בסמוך לפני נרמו כך כדי היה פניו לפני ביתא המשיח. ובהקדם מה שכבר הזכרתי כמה פעמים את אשר שמעתי מהנה"ק מנאסיד זי"ע, ששמע בעצמו מפני דורי' הרה"ק מישנאוזו זי"ע בשם הרה"ק מאפטא זי"ע שאמר, שקדם ביתא המשיח יהיה דור מוד שפל, ובלשון קדשו: 'אָרְגָּרְגָּר אָנִידָרְגָּר דָּרֶר', והזר ושנה הרה"ק מאפטא עשרה פעמים על תיבת 'גַּרְ' כשבכל פעם הנמייק את ידו הקדושה יותר וייתר למטה עד שבפעם העשירות הגיע סמויך לקרקע... והפתיר ואמר: ואליהם יבוא משיח ולא אלינו.

- **מי יבוא בסודו של הרה"ק מאפטא זי"ע** שהיה מקובל אלוקי, גאון הגאנונים ושר התורה ו开会 הדור בימיו, והדבר ברור שמאיד עמקו מחשבותיו בהוכירו דוקא עשרה פעמים תיבת 'גַּרְ' לא פחות ולא יותר, ויתכן שהיתה כוננתו כנגד הדער ספריות הקודשיות. או יתכן שכוננתו כנגד העשרה יהומין שעלו מבבל (קידושין טט): שגם בזה יש סודות עמוקים שהזכירו דוקא עשרה יהומין, וגם מה שהעליה עורה מבבל רק את המשפחות הפסולות ואילו את המשפחות החשורות השאיר שם (עיי"ש במחורת"א בח"א ד"ה עלו מבבל; שמן ומגנ, אות יא, וכן על זו הדרך יש לומר כמה עניינים למה הזכיר דוקא עשרה פעמים תיבת 'גַּרְ'.

לאחר מן חסיפת הרה"ק מאפטא ואמר: בקשתי משמעים שיראו לי את דורו של משה, וכשראייתי אותם כמעט ששוחק עליה פני, כשראייתי שכל הדור כלו כולם יהיו חובשי מוגבות לבנות (כימים ההם היה זה מלכוש של הגנועים ושפליים שהיעיד על חובשו שמעיו מוקלקלים וכי הוא יצא מן הכל רחיל), עבד"ק.

גם זה הוא מפתורי הנחתת הבורא ית"ש בעולמו, שכן הם מידתו של הקב"ה והוא דעתה דהכי יצאו ישראל לנשות, שהגואלה תהיה באופן כזה שירדו מלמעלה ראש עד לתחתית המדרגה ודוווקה מסטר המדרגה יעלו שוב עד לROM המעליה, והם בין יbin.

יתבן שכל זה נרמו כאן בכתב "ותכחש שרה לא אמר לא צחkti כי יראה", וכל העובר על דברים אלו עומד נבהל ומישתומם, היתכן בדבר הזה ששרה אמנה ע"ה תעיז פניה מול הבורא כל עולמים היודע תועלות לא צחkti. הלא אפילו על צדיקים בדורות האחرون ידוע עד כמה ברחו מכל ננדוד של שקר, כמו שכתב זקה"ק מצאנז ז"ע בשווי"ת דברי חיים (או"ח ח"ב סימן א) בתשובה אודות טוויות צייצית במכמה, וול"ק: זיאלים בני הרב כי האבד"ק שניאו שלדעתי איינו משנה הדבר אףלו יהבו ליה כל חללי דעתמא וכו', ועוד שם (סימן ס כתוב וול"ק: יעדותנו נאמנה אליו למאוד כי ידעתי שלא י Cobb بعد כל חללי דעתמא/, ועל אחת כמה וכמה אצל שרה אמנו שדברה להקב"ה היודע כל מעשה בני אדם וכל מוחשבותיהם, כיצד הרהיבה עוז בנפשה לנוכח ח"ז להציא דבר שקר מפני בפני הקב"ה, אתמהה. וגם אחרי כל הומרה הרצועה ח"ז להציא דבר שקר מפני בפני הקב"ה, אתמהה. וביתר תמורה מה שהכתוב ממשיך וממנק כיطعم שכחה' כי יראה, והוא פלאי, וכי משום שיראה לנפשה הביאורים ותירוצים שנאמרו במפרשים ובספרים הקדושים לישיב שלא היה אז ממש שקר, עדין התמידה בקעמת ועולה לפני גדולה של שרה אמן אין ראוי שייצאו מפה דיבורים כאלו שיש בהם משמעות של כחש וشك.

אל נראת לבאר, על פי מה שהתגנבה ישעיהו הנביא על דור שמשיה בא (ישעיהו נט. טו) זתהי האמת נעדרת/, משמעות תיבת נעדרת' שלפנוי שיבוא משה יהה כל הדור כלו חטיבה אחת של שקר גמור ומוחלט בלי שום נקודה קטנה של אמת. ובגמר דרישו (סנהדרין צ), מאוי ותהי האמת נעדרת, אמר רבי רב, מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה, ונראת לי לבאר ביאור אמת בעניין זה שהאמת נעשית עדרים עדרים, דהיינו שיתקbezו להם הכוורות של יהודים שיגמורו אוامر בנפשם, לאחר כל העולם כלו הולך בדרך של שקר וזיוף, הרי שהם יקימו לעצם עדר והכוורת שתהייה מבוססת אך ורק על דרך האמת לאמיתת, אלם כל מי שייבט אל מה שמת hollow בקרים יראה נכוחה כי בשמה של האמת כביכול הם עושים את השkar הגדול ביותר, ושוב יעדו אנשים אחרים אשר רומות האמת בגרונותיהם ויאמרו, אף שאחרים רק טועים לדמותם שהם הולכים בדרך האמת הרי שאנו יודעים באמות מהו דרך האמת, וכן יסדו חכורה חדשה על טהרת האמת כביכול, אלם כשיתבוננו לעומק על תהליכייהם יוכחו לראות כי דרך שקר כזה לא היה מעולם ועד עולם.

זהו שאמרו בgenerā, שמה שאמר הכתוב שתיה האמת נעדרת, זה יהיה באופן שהאמת עצמה תיעשה עדרים עדרים, כלומר שאנשים יוכנו לעצם הכרות וערדים של מבקשי אמת כביכול, אשר יטענו בתוקף שכל העולם כלו שקר וכולם רעים וחטאים לה' מוא, ורק אנחנו יודעים איך לחתור לנקודת האמת ולהתנהג בדרך האמת, ותהת כל ה"אמת" זו זאת יסתתר שקר גדול שאין כמותו. אולם כאמור, כך מוכחה להיות סדר העולם לפני ביתא המשיח, כי אין יסד המלך מלכו של עולם שדור שבן דוד בא בו תהיה האמת נעדרת.

עתה נבוא לביאור הכתובים, כי הנה מי לנו איש האמת באוטו הדור יותר מאשר אברם אבינו, אבי האומה היישראלי אשר בשבייל נברא העולם, כמו שדרשו חז"ל (ב"ר יב, ט) על הכתוב אלה תולדות השמים והארץ בחבראם, אל תקרי בחבראם אלא באברהם, ולמעלה במדרגה מאברהם אבינו היה שרה אמןנו ע"ה, כמו שכתב רש"י על הכתוב (להלן נא, יט) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקהלת, למדנו שהיה אברהם طفل לשרה בנביאות, נמצא שירה אמןנו למידת האמת באוטו הדור, ואף על פין בסיבובו מושגים שהודק שרה אמןנו תוציא מפיה דבריהם כאלו שבפשטות יש בהם העדר אמת ותעה ותאמר לא צחkti, וזה היה התגלות אלוקות מיוחדת והתונצצות של אורו של משיח, וכעין מה שמצוין בgenerā (עיין עמוד זהה): לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, ולא היו ישראל ראויין לאורו מעשה אלא להורות תשובה, אך גם לא הייתה שרה ראוייה לדבר זה של העדר אמת, אלא שהקב"ה סיבב כן בטופע מעשה במחשבה תחילת כדי לגנות שכך יהיה פני הדור לפני ביתא המשיח, כי אם באורים נפלת שלhabת, מה עיננו איזובי קיר, ומה ישאבו בני ישראל חיזוק באשר וראו דור כזה אשר גם מה שנראה באמתו אף הוא כלו שקר וכזב, יצפו לריגלו של משיח שיבוא במרהה.

לזה מסמיך הכתוב ואומר זיקומו ממש האנשים), כלומר שמשמעותה זה של שרה שנתגלה מושגים שתוציא מפיה דבר שנראה כהעדר אמת, הבינו שבדבר זה יש התגלות אלוקות את אשר יקרה באחריות הימים, וכייד זישקופו על פני סדום/הכוונה שהשיקפו השקפה למורhook עד סוף כל הדורות, ואו ראו מה שעתיד לצאת מسدום, שאחרי שייחפסו את העיר יבוא לוט על בנותיו ווילודו עמוון ומואב שמהם ישתלשל וייצא מלכות דוד ושלמה, שהם יוצא חוטר מגוע יש. ואם תבקש לדעת אימתי יבוא משיח בן דוד ואימתי יוכו כל העולםות לתיקון החלם, הסימן לך, כאשר יהיה דור כזה שיהיה כולם בבחינת "ותכחש שרה", שתיה האמת נעדרת ובכל העולם לא יהיה ניצוץ של אמת, ואף אלו שעושים לעצם עדר של אמת זה גופה היה בית דוד משיחנן.

*

במגנון אחר נראה לומר, בהקדם שאמרו של מן הבעש"ט ה' זיעוכי לבאר מה שמצוין בgenerā (שבת עה) שוחט מושם Mai חיב, רב אמר, מושם צובע,

ונכתבו שם התוספות (ד"ה שוחט) לleo אשוחט דמתניתין קאי וכו', אלא אשוחט דעתmia קאי. ופירש היבע"ט ה'ק' שהרמו בזה על היצר הרע שהוא אשוחט דעתמא אשוחט את כל יצורי עולמו ומפלים בכאר שחת, ועל כך שאל שוחט מושום מאוי חיב', ככלומר מודיע לעתיד לבוא ישוחט הקב"ה למלאך המות והוא יוצר הרע על שחחתיא את בני ישראל, והרי למטרה זה הוא נברא. על כן החיב רב ואמר "מושום צובע", הכוונה שהייצה"ר מועל בשילוחות, כי התפקיד השהוטל עליו הוא לגלות את מצפוני לבני אדם ולהראות להם בגלוי כי כוונתו להחטיא אותם בעבירות חמורות ויאמר להם צאו ומרדו בהקב"ה, כדרכ שאמור הנחש להזה (בראשית ג, ד-ה) לא מות תמותון, כי ידע אלקיים כי ביום אכלכם ממנה ונפקחו עיניכם והייתם באקלים יודעי טוב ורע, ופירש"י שאמר להם הנחש, כל אומן שונא את בני אומנתו, מן העז אכל וברא את העולם, והייתם באלקים יוצריו עולמות. אבל היצר הרע במעלליו הולך וצובע את העבירות במשווה של מצוה כביבול, הוא מראה לאדם שעכשיו הוא מצווה להתנהג בדרך רמות ומייצ"ב, ועכשיו הוא דרך ישר לעשיותך וכך מהמעשים אשר לא יעשו. בכך היצר הרע מועל בתפקידו, כי לא לשם כך נשלח לעולמים ועל כן בדין הוא שיטול עונשו, עכ"ק.

בזה נראה לפחות את תפילת האמוראים (ברכות יי') רבנן העולמים, גליו וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך,ומי מעכבר שאור שביעיסה ושעבוד מלכיות. הכוונה שאף אמנים שלא ייצאנו ידי חובתנו אפילו אחד מנינו אלף אלפים מהחובותנו בעולם ואנו רוחקים מאד משלהמת הנפש, אולם גלו וידוע לפני הקב"ה שככל מה שלא עשינו את רצוננו של מקום לא במרוד ובגעלה חילילה מרינו את פיו ודברי תורה, אלא דא עקא "שרצוננו לעשות רצונך" היינו שהיצר הרע משתמש בכוח זה שרצוננו לעשות רצונך והוא בא בתחלותיו לבלבל את מחשבותינו תמיד שככל העבירות הללו הם רצוננו של מקום, והופך רע לטוב וטוב לרע, ואנו בקוצר דעתנו סבורים שבזה אנו עושים את הטוב והישר כאשר עם לבבנו לעשות רצונך.

בשנתבונן נוכח לראות שאלו הם פניו הדברים אצל רוכם ככולם של בני אדם, אשר הנה שומרו תורה ומצוות ואומרים אני מאמין באמות ובלבב שלם, ומעולם לא עלתה על דעתם לחטא חיז'ו במרוד ובגעלה, אולם מה夷שה הבן ולא יחתיא אהרי שהיצר הרע מתעתע בו והופך כל עבירה למצווה וכל דרך עיקש לדרך ישר. דוגמא לדבר מה שיעניינו הראות שברגע בו יהודי מבקש להתיישב וללמוד ברציפות, מיד מתעורר היצר הרע ומצביע לו איוז דבר עסוקנות לצורך מצוה גדולה וחשובה, מה שמתגלה בסופו של דבר כעיצת היצר ושם טוב לא יצא ממנה.

ביוצא בזה אנו רואים לא אחת, שימוש מה דוקא בשעת קריית התורה נזכר אדם מכל העניינים הנחוצים שעליו לשוחח עם פלוני ועם אלמוני, ואין המדבר בסתם דברים ביטלים ודרכי הבא, אלא שהוא נזכר שהוא חייב לדבר בדחיפות עם הגבאי אודות הדברים הרציכים תיקון בבית המדרש, או שהוא מוכרח לשוחח בדחיפות עם העסוקנים לטובות בית הרפואה וכיוצא"ב, וכמה מפליא הדבר שהדברים

צפים בזוכרנו רק בשעת קריית התורה. ואם לא די בכך הרי מה רבה הבושה כשrossoים לפעמים אדם שכבר באמצע תפילת הלחש עליה במחשבתו איזה נושא לשיתה, ובקוצר רוח הוא ממתין עד שיטים במחירות את תפילת הלחש, כשהתיכף אחריו שהוא פומע לאחרורי הריחו אץ רץ לחברו לבן עמו את הנושא הבוער שעומד על הפרק, שהוא יפהזו הדברים מזוכרנו אם ימתין עד אחר התפילה, וכדי בזון וקצת. ואמר הכל הוא מעשה שטן שמצליה להחל בבני אדם ולבבל את מחשבתם שכך הם מקיימים מצוה גדולה עד מוד, ולבם סמוך ונכחה שיש בכך חובה קדישה לשם שמים לעשות כן.

דברים אלו מהם אמתלא גדולה ומלייצת יושר נשגבה על דורנו העני, שלמרות שמצויב הדור ירוד עד מואוד, ואיש אחר בעציו הולך לא תורה ולא יראה ולא עבודת השדיות, וכבר במדרשי חז"ל מצינו (עיין מדרש תהילים פרק ב) שהדור האחרון נקרא דורו של שמד,อลם הבורא כל עולמים יודע ועד כי לא בזדון ובמדוד חז"ל יענו את דרך ה', אלא שמעשה שטן הצליח לחסית ולהדיח את בני האדם בהיתרים שונים וכחסתות שונות שכד הוא הדרך הטוב והישר, ובכך עלתה בידו להעבירם על דעתם ועל דעת קונו.

*

בדרכ זו אף עלתה בידם של הראים הרשעים אמריקה לצד נשמות ברשותם, כשהבchalקלקות לשונם יאמרו על כל דבר פשע כי הוא מצוה גדולה. כפי שפהה לי יהודי אחד בעל אמצעים שפייר נתן ממונו הרבה לאביגנים ולישיבות קדושים, אשר היה דרכו להתפלל באמריקה בטעטוף אצל הראי, ולאחר מכן מה כשעקר את דירותו לשכונה רחואה יותר, פסק לו הראי כי לשם מצות תפילה בבית הכנסת מותר לו לנסוע בכלי רכב בשבת מביתו... סיים היהודי זה ואמר לי בנאה, אלם אני לא שמעתי בקולו ולא נסעהתי בשבת.

יהודי זה אכן עמד בנסيون ולא הילך אחרי משאות שהוא ומודחים, אבל מאידך אלפיים ורבבות אחרים הילכו שבוי אחרי דבריו הכל אלה ונאלת, והם בבעורותם אין יודעים באמת מה עדיף, אם מצות תפילה בבית הכנסת או איסור שבת. הם גם אינם יודעים כי יש רבנים חשובים יותר מהראבי, כי התם רבי קרי להו והכא רבינו להו, ואחריו שהראבי בכבודה ובעצומו פסק להם שמצוות תפילה דוחה את איסור נסעה בכל רכב, שוב מה יעשה הבן ולא יהטא, ומה מקבלים את דבריו כתורה מוסיני והם שבעי רצון מעצם שמלביד מנסעה אחת לבית הכנסת הנה שוכנים כל היום בביתם. כך גם כאשר הם עורכים חוגגת בר מצוה לבניהם בטעטוף, והראbei פוסק להם שמותר להם וכל האורחים לבוא בכל רכב בעצם יום השבת, ומה מקבלים את דבריו ללא עורגן, ומה משוכנעים בכל לבם כי אכן מצוה גדולה יקיימו בכך Shell קרוביהם יתקבצו ויסעו מוקrov ומרחוק לראות איך שהנער מניח תפילין בעצם יום השבת, ומה גם שהראbei ישא מנואמי ויברך את הנער, והאורים אף ישלשלו

תרומות הונאות להחזקת הטיעטפל, וכןם ייחנו את המסיבה המפוארת בתופים ובנסיבות לבוד יום מצהה, ובתוך כל אלה עומד אבי הנער בפנים קורנות מאושר כשהוא סבור שהוא עוסק במצבה רבה וכל מעמד זה הוא מעמד שכלו מצהה. אולם רק בשמים ממייל יודיעם האמת כי אין האשמה תלואה בראשם, אלא דין כתינוק שנשכח בין הנכרים (שבת טה), ואנחנו בקוצר דעתנו לעולם לא נוכל להזכיר את פנימיות נשמה מיישראל ולא נוכל לשער את המתחולל בתוכה.

הוא שאמר הכתוב (ישעיה טט, ז) מהריך ומהריבך "ממן" יצאו, ככלומר שהרם הדת לא יהיה עלי ידי נכרים שבאו לפות יהודים להמיר דתם ח'ז, כפי שהוא רואים כיום שרוכם ככלום מהיהודים אין עולה על דעתם לצאת לshed, אלא המהרים והמהריבים יצאו "מן" ככלומר שמתוך שורשי התורה ויסודות המתכוונים לשם שמיים, משם יצמחו אוטם צמחי פראה ומהריבי הדת אשר את כל מעשיהם התגלוים יעשו בשמה של התורה ובמעטה של בכוד שמיים, באילו כך הוא הטוב והישר בעיני ה'. דוגמתם אוטם טוענים ומטעים שלמלחינים בשפתם כי כדי לשאת חן בעיני הגויים או לצורך מצות ישוב ארץ ישראאל הותרו כל האטורם, וצזרובי המדינה דוחים כל התורה כולה. החלו לא יראו שם חסרון בנסיעה בכל רכב בשבת לבית הכנסת באמותלא שם יערכו מגבויות נלהבות לטובת המדינה, ובזמנים יום השבת יושחו בטלפון וישלחו מועות למדינה, כך שכל פשעיםיהם לכל התוארים נעשים כביכול לשם שמיים אחריו שמעישה שטן הצליה להタル בהם שכך הנה מקיימים מצהה רבבה.

*

השבוע עפקנו בשיעורי היישיבה בסוגיות 'אומר מותר' (מכות ג' ושם ט), שנחלקו בזה אבי ורבא לגביו חוווב גלות בהורג נפש בשגגה וסביר שהוא מותר, אבי אמר אומר מותר אנטו הוא, ורבא אמר אומר מותר קרוב למزيد והוא, עיי'יש, אולם בדורנו רוכם ככלום איןם רק בגדיר 'אומר מותר' גרידא, אלא מהה בכלל 'אומר מצהה', דהיינו שאת כל דבר עכירה ועוזה מהה עושם מותוך מהשבה מוטעית כי בכך מהה מקיימים מצהה רבתית, וכסבירים הם שבעל מעשיהם הרעים ודרכיהם המכוברים מהה פעולים גדולות ונזרחות ועוישים מצהה רבתית שאין לדומה לה, ומייתה יש לדון בהם בדין 'טעה בדבר מוצה ולא עשה מצהה' (שבת קל). יבמות לד. רירות ט) דרבי אליעזר מהויב החטא ורבבי יהושע פוטר (וע" ברכב' ח' שבנות ב. ח, ובכלח משנה שם), ומה גם שכאמור ליעיל יש לדון בהם בדין תניןוק שנשכח בין הנכרים דקיימ'ל (שבת סה-סח) שאם היה שכוח ממנו עicker שבת אויג גם אם חיל שבת במשך תשעים שנה מכל מקום אוינו מביא אלא החטא אחת על כל השבות ועל כל המלאכות ודי בכך.

דבר זה הוא אמת ויציב, כי גלו וידעו לפני הקב"ה השופט צדק וכוחן כליות ולב, שכiams אין מי שהוא בגדיר יידע את בוראו ומתחoon למزاد בו' בignumrod הרשע (בראשית י, ט). הדבר ברור לא שום ספק שככל העולם כולם מקצה הארץ ועד קצה

הארץ אין לך יהודי מזור עברהם יצחק ויעקב שבאמת מכיר את בוראו ומתכוון במורד ובmeal למזור בו ולהכעיסו על פניו, ומה שאנו רואים אי אלו מומרים במכעיסים במזיד, הרי שהללו לא מזור ישראל המה, אלא מהערב רב וממורים מאומות העולם שהתערכו בין ישראל, אולם כל אשר מזור ישראל הם רוכם ניכום דין כשותגיים וכתינוקות שנשבגו, כי אף אם אמן בסופו של דבר מה יוצאים מרעה אל רעה ומשמד אל שמד עד שפורקים עול וחוטאים במזיד, אבל תחילה נפילתם היה בשונגן, כיוון שהיצר הרע הטעה אותם בעורמותו ופשת את טליתו לאמור טהור אני ולא גילה את מצפונו כי שקין הוא להם, הוא לא גילה להם כי דרך זו בו הוא מולייכם סופו אבדון וסופה שחם ובניהם יצאו כולם לשמה, והדבר ברור שאם היו יודעים בתחלת דרכם שסופם לצאת ממדת ישראל וסופה שבניהם יהיו כוגנים גמורים ויכרתו מכל ישראל, בודאי לא היו פונים לשמעו בקהלו, כך שבודאי דין כשותגיים ותועים ויש להם ולרחם עליהם.

*

בך הוא דרכו של יוצר הרע בכל המקומות ובכל האנשים מקטן ועד גדול, כל אחד לפום דרגא דיליה, ולדאובננו אף אצל היראים והרדים לדבר ה', שגלו וידוע לפני הקב"ה האמת לאמתת שכט מה שמקיילים ראש בדיבורו לשין הרע וככילות וכדומה אין כוונתם חיז' למזור במלכות שמיים, אלא לטובה כוונתם ולכם סמוך וכטווח שבדברים אלו הם מקיימים מצוה גדולה ונשגבה ושכך היא הדרך הישרה לדבר סרה על פלוני ואלמוני, ולא עולה על דעתם מחשבה דקה מן הדקה שמא יש בכך חשש של עבירה ועוון, כי היוצר הרע מסיטים ומדיחים ומסנא את עיניהם לחשוב על כל עבירה שהיה מצוה, כמו אמר הנביא (שיעיו ה), כי האומרים לרע טוב ולטוב רע דברים חזשך לאור ואור לחושך שמים מר למותך ומותך למורה. וזה הרמו במה שתקנו לומר בנוסח היידי 'חתאננו לפניך', כלומר שאנו מתחנצלים שכט העבר או לנו היצה'ר על דעתנו עד שכט אימת שהחטינו היינו סבורים שמשמעותו והוא 'לפניך', פירוש שכט הוא הטוב והוישר לפניך.

ובין שבשים יודעים שזו האמת לאמתת, ממילא מותגולים עליהם רחמי של הקב"ה על מצבם השפלי כל כך שאין יודעים להבחין בין רע לטוב, ואי אפשר לדון אותם במצב כזה כشنתקים בהם הכתוב (איוב לה, לה) איוב לא בדעת ידריך ודבריו לא בהשכלה. משל למה הדבר דומה, לאב אשר לו בן ייחיד מהמד נפשו, ובא אדם בלילה והכה אותו מכות גדלות ונאמנות, וכתוואה מכך נערה דעתו של הבן ונסתירה בינתו עד שרואה כל דבר בצורה הפוכה, ביום אשר ירד הגשם והשלג מהশמים נדמה בעניינו כאילו חמה לוחמת בראש החוץ, חשתת הליל נדמה לו כאור יום וכוי'ב, שבבודאי אין האב כועם על בנו, אלא הוא מתמלא רחמים עליו ועל מצבו השפלי. כך גם הדבר ברור ואמת ויציב, שהדור הזה הוא בבחינה של חפרי דעתה, שאין יודעים להבחין בין אור לחושך ואי אפשר לדון אותן, ודבר זה יתגלה לעין כל בביית משה צדקנו.

על פי הדברים האלה עלה בלביו ביאור חדש בדברי קדשו של זקה"ק מצאננו ז"ע בשווי"ת דברי חיים (חו"ט ח"א סימן כה) בתשובה לבנה הרה"ק משיננאואו ז"ע אודות הפרפראניאציע זוכות החזקת בית מוגינה שמהווים שני יהודים, עתה ורוצחים בני הקהיל לשוכרה לצורך הרבנים כל בני העיר, ולאחר שמאיריך שם לבאר שמציד עיקר ההלך הזכות ביד הקהיל להוציא חזקה מיד היהודים לטובת הרבנים, מוסיף וכותב בסוף התשובה וול"ק: אלום אהובי בני כל אחד אומר לך בזה ומיניה לא תועז, כי אם חכמתך אין כאן וקנה יש כאן וימים ידברו, וגם אני מעולם חייתי מוסר נפשי ליקח לטובת בני העיר כדי לך, אך באתי על הנסיך כי רוכ פעמים בא הדבר מרמאות וכו', ולפעמים מתקנאים בהם בעלי בתים אחרים וכו' וכן מערימים לומר שכונתם לטובת הכלל וכו', ועוושים תקנות הכלל לשם שמיים עד אשר יעשקו ויגלו את העניים, וופשטים עורם מבשרם ואין מבלים, כי אומרים הכל לשם שמיים ולטובת הכלל, ובעניינו ראייתי גודל העושק הנעשה בעיר והכל לשם שמיים וכו', וכן אהובי בני צריך להתיישב היטב אם הוא לטובת השענקרם שרובם עניים יידע ולא לטובת הנגידים המכובנים לשם שמיים וכו', אבל הנגיד יידע בטוב טובת בני העיר ועוושים תקנות סודם הכל לשם שמיים וכן ראיוי לחזור הרבה בזה. עכל"ק עיי"ש.

מעולם לא הבנתי מדוע שנה ושילש וחוריו כאן חמיש פעומים שכל מעשייהם הנלויים נעשים לשם שמיים, אלום לפוי דרכנו גראה לי שלא התבונן בהזק"ק להגדיל את רשותם ולדבר עליהם סרה, אלא אדרבה התבונן בהזק"ק למזויא אמתלא ומיליצת יושר עליהם לפני יושב מרים, שאין האשמה תלויות בראשם אלא שהיצר הרע התעה והטענה אותם להשוו שמענישים אלו הם לשם שמיים, ולא ידעו ולא יבינו בחשכה התחלכו עד שהם בגדר טעה בדבר מזויה ולא עשה מזויה.

*

עתה נבווא לביאור אלה מקראי קודש בפרשتن. כי הנה כבר הזכרנו את קושיות המפרשים איך מילאה לבה של שרה להוציא מפה דבר שקר ולגנוב חז"י דעת קונה לאמר לא צחתתי, אכן כבר עמד בזה האור החיים ה' ז"ע (שבבר כתב עליו הנאן החיד"א ועוד לחכמים ח"א, מערכת א' אות נ, ובשם הגדילים מערכת ספרים, אות א' נה, ערך אור החיים זוזל: ושמענו כי עתה בפולניהם מהшибים אותו הרבה ונתעורר זה על ידי שהרב החפץ קדש מהר"י בעיל שם טוב הניגד גוזלת נשמת מהר"ח הנזכר), וגם הסופי לדקדק בלשון הכתב ותכחש שרה לאמר' שלכאורה תיבת לאמר הוא אך למותר.

אכן מבאר האור החיים ה'ק, ששרה אמונה לא הוציא מפה דבר שקר ממש אלא רק לאמר לא צחתתי, וכך אמר שאמורה איזה עניין שਮביין הדברים היה מובן שכונתה לומר שלא צחה. אלא שעדיין התמייה במקומה עומדת כיצד הרהיבה עוז שלא להזות על האמתה בפני הקב"ה, על כן בא הכתב לישב כי יראה, וכוננת הדברים כתוב האוה"ח ה'ק, וול"ק: פירוש, יש לך לדעת, כי העבד הנאמן הירא את רבנו, ושגג ועשה דבר בלתי מתוקן, וויכוחנו רבנו על אשר עשה, כشيخDEL בלבו הפלגת

המורא על אשר עבר רצין אדוננו, לא יעצור כה להודות על אשר עשה, להפלגתו המורא, ויכחיש, ובכחשתו עצמה יגיד כי אמת היה הדבר, אלא לצד הפלגת המורא אין עוצר כה להיעו פניו כי כן עשה, והוא מה שהודיעו הכתוב כי יראה, והבן, ואמר לה אברהם לא כי צחתת, פירוש, הייתר נאות הוא שתודה כי צחתת, כי בוה חפץ ה' שיתודה האדם בפיו בפרישות, וכן הוכיחו לנוינו ע"ה שדבר המרוץ הוא ומודה וועוב ירוחם (משל כת, י), עבל"ק.

נמצינו למדים מדברי קדשו, שכבר אצל שרה אמנו סיבבו מושגים שיתגלה את אשר יקרה באחריות הימים, שפעמים שאדם סבור בדעותיו כי עשה הטוב וכי הוא עוסק במצבה, ובאמת זה היפך רצונו של מקום, כמו ששרה סבירה כלבה שמרוב יראת אלוקים שבזה מוטל עליה שלא להודות, ובאמת הוכיח אותה אברהם שאין זו הדרך הישרה אלא אדרבה תכילת מידת היראה הוא להודות על האמת.

לפיכך מסמיך הכתוב ואומר זיקומו ממש האנשי', פירוש שקסמו מתוך מעשה זה של שרה והבינו שכאן נתגלת להם כיצד יראה דורו של משה, ומיד זישקיפו על פניו סdom' כלומר שהשיקפו בהבטחה למורוק עד סוף כל הדורות, וראו שככל החזון הזה יהיה בדור האחרון לפניו ביאת משיח צדקנו, שתחילה מלכותו התנאיין לאחר הפיכת סdom' ועמורה כאשר עליה לוט ההורה יהוד עם שני בנותיו, ועל כך דרשו בגמרא (ניר. נב. חוריות י) את הכתוב (הושע י, י) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם, مثل לוט ושתי בנותיו עמי, הן שנתקבונו לשם מצוחה וצדיקים ילכו בהם, הוא שנתקבון לשם עבירה ופושעים יכשלו בהם, ולכארה הוא פלא, כי מה לנו עוד מעשה גרווע ומאום יותר מדבר זה שעשו בנות לוט לגרוע עם אביהם שאפילו הגויים גדרו עצם שלא לבוא אב על בתו, ואם כן מה זה והעל מה זה שנקראו בנות לוט צדיקים', ומה גם דאליכא דמאי' (מכות ט: רמכ"ס הל' מלכים י, א) דבן נח שבא על הערווה ולא ידע שונגות, כיון דקיים' (מכות ט: רמכ"ס הל' מלכים י, א) דבן נח שבא על הערווה ולא ידע שאיסור יש בדבר נהרג, ואינו נחשב שונג כיון שהיא לו ללמידה ולא למד, והארכנו בזה השבוע בשיעורי היישיבה.

אלא שמכאן למדנו דבר נורא, שכיוון שכונתן הייתה לטובה ולשם דברים, שאמרו (להן יט, לא) ואיש אין בארץ לבוא עליינו בדרך כל הארץ, ופירש רשי", סברות היו של כל העולם נחרב כמו בדור המבול, והיינו שסבירו לתומן כי בכל העולם כולו יכול לא נשאר שם נשך כל חי רק הן ואביהן, על כן גמרו אומר בנפשם כי במצב הנוכחי הרי שלצורך קיום העולם כדי שלא יתבטל מאנשים מוטל עליהם מצוחה גדולה לעשות מעשה זה ושזהו רצונו של מקום, בדרך שמצוינו בקין שבא על אהותנו ודרשו עליו (פנחדורי נח) את הכתוב (תהלים פט, ג) עולם חמד יבנה, ועל כן אמר עליהם הכתוב כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם'.

אמור מעתה, שאין הקב"ה דין את האדם לפי ערך המעשה אשר עשה, אלא העירך הוא מה הייתה מחשבתו וכוונתו, כמו שאמרו חז"ל (פנחדורי ק) הקדוש ברוך

הוא ליבא בעי, דכתיב (שמואל א' טז, ז) וזה יראה ללבב. אם האדם מתחכון בכל לבו לשם שמים וփץ לעשות רצון קונו והפין צورو ולהרבות כבוד שמים בעולם, אזו גם אם למשה מעשה בדבר מצוה ולא עשה מצוה, ואפילו אם בפועל עשה מעשה גרווע לבנותו לוט, מכל מקום חרי הוא נחشب כצדיק לפני המקומות ועליו הכתוב אומר צדיקים ילכו בם'. אבל אם כוונתו שלא לשם שמים אלא לכבוד עצמו ולקנטר אחרים, אזו גם אם יעשה בפועל את המצויה הגדולה ביחסו מכל מקום טורפים לו את מעשייו בפניו ומישיכים אותו אחרי הדלה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות יז), וכל העשוה שלא לשמה נוח לו שלא נברא, ואפילו אם יעסוק בתורה שהיא המוצה הגדולה ביותר, מכל מקום אם יעסוק בה שלא לשם שמים אלא עשוה את דברי תורה קרדום לחופר בה ועטירה להתגדל בה, הרו כבר אמרו עליו (תענית ז), שככל העוסק בתורה שלא לשמה גנישית לו שם המות. هو אומר, שבдинי שמיים אין העיקר המעשה שעשה האדם בפועל, אלא עד כמה היה לבו וודעתו לשם שמיים, ועל כך אמרו חכמינו ז"ל (נזר נג) גדולה עבריה לשמה מוצואה שלא לשמה.

אשר על כן עשה ה' ככה של השושילתא קדישא של מלכות דוד ושלמה אשר מהם יצא מלך המשיח, ישתלשל דוקא מותך מעשה זה של בנות לוט, כדי לגנות כיצד ייראו הדור לפניו המישיח ובאיוז זוכות יוכו לבייאת משיח בן דוד, שנם אם דור זה יהיה דור שפל ונגרוע מאד שייעשו כל הרע בענייה לא"ע, מכל מקום לא יהיו המה בכל יודע את קונו ומתכוון למורדו בו, אלא שהחצר הרע בערמותיהם יתעתע ויישטה בהם במושאות שוא ומדוחים, בימים ההם תהייה ההסתדר פנים והחוישן הענן והערפל גדולים כל כך, עד שלא ידעו לננות ימין ושמאל ולא ידעו מהו מוצואה ומהו עבריה. לא יהיה או מי שייאיר ענייני ישראל וינחים במעגלי צדק, כמו אמר הנביא (ישעיהו נט, יד) ואבדה חכמת חכמייך ובנית נבנויו תסתתר. בדור כוה הכל מודים שאומר מותר פטור, כי כל הטעם דמאי"ד אומר מותר הייב לפיה היה לו ללמד ולא למד (ריש' מכתה ד"ה כסbor, עי"ש בריטב"א), אולם בדורנו לא שייך סברא זו, כי הגע בעצמך, איך איפוא היה לו ללמד, כלום אצל הראבי באמריקה היה לו ללמד, או שמא רבנים מזויפים אחרים יוירו לו את דרך האמת, אין מי יורה דעתה וממי יבין שטענה גמולו מhalb.

את כל זה המלאכים באotta שעעה שהשקיפו על סdom וראו את אשר יקרה באחרית הימים, כאשר האמת תהיה נעדרת, שלא יהיה מי יוכל לפ██וק הלכה לאמיתה של תורה, ולא ידעו את דרך האמת בעבודת הבורא, ומרוב הכלבול ותשטוש הדעת ילכו נבוכים במודבר ויחפשו להם דרכיהם חדשים, כמו אמר הכתוב (ירמיהו ב, יג) **אות עזבו** מוקרים חיים לחצוב להם באורות נשרבים אשר לא יכולים המים, כל אחד יבנה במה לעצמו ויחצוב לו דרך חדש ונופה חדשה, וזה בא בחסידותו וזה בא בהתנגדותו, הצד השווה שבhem שהשCKER תהיה בימי נס ובלבד שלא ללבת בדרך האמת. באotta שעעה תחום ותרום עליהם השכינה הקדושה ותיליל (איכה א, יד) נתנני ה' בידי לא אוכל קומ, כלומר שאם היו מכירים כי הם הולכים בדרך לא טוב כי או היה מקום להקים אותם משפלותם, אבל עבשיו שכאל אחד סבור כי אין

כמוהו מורה וכי רק הוא הולך בדרך האמת והישר, אין אפשרות להקימם, ורק כעבור עשרות שנים הם נוכחים בעצם לראות כי נזוכה תוחלתם וכל הדברים החדשים שפלו לעצם המתיימרו בלבד כלום.

כל מה שאירע אצל בנות לוט באותו שעה, היה מישל ודוגמא למה שיודה באחרית היום, שכש שטויות הדיה געוין בכך שטינו לומר איש אין בארי' ובגין לכך סברו שמותר להם לעשות מה שעשו לשם שמיים, כך גם יהיה לפני ביאת המשיח, שככל אחד יחשוב כי אין איש בכל הארץ שודע את דרך האמת, ובמקום שאין אנשים מוכರח אני להשתדל להיות איש ולתקן את כל העולם, כל אחד וברורו וכל אחד ומפלגותו יזעקו ועקח גדולה וمرة שבוערת אש בכל העולם ורק אנחנו יודעים לכבות את השירפה, אולם דא עקא שתחת לבבות את האש בימים יכבו את האש בשמן ובנפת מה שנורום לשירפה להתלהך יותר ויותר עד לב השמיים, הם יהיו בטעויים כי הם אלו שמכבים את האש ויטשיכו לשופך עוד ועוד מהמשקה שלהם כשהאיש רק הולכת ומתגברת ומכליה כל חלקה טוביה, או אוילמדו עליהם זכות בשם ממעל, כי דור איבד עצות המה ואין בהם הבונה, ובאותם כל מעשיהם לשם שמיים אלא שבקדר דעתם והשנותם אין יודעים ובקיים ברזי כיובי השירפות, ואו יבוא משיח בן דוד שנגム הוא נולד ממעשה כוה שבנות לוט הייתה כוננתם לשם שמיים מהמת שטנו לחשוב כי איש אין בכל הארץ ומצוה עליהם לעשות כן.

*

על פי דרכנו נראה לומר עוד באופן אחר, בקדם מה שפה לי מײ'ח בזיו"ר הגה"ק בעל עצי חיים ז"ע – שהיה חכם ואיש תבונות – ואמר לי פעם עת דבר עמי אודות אדם אחד שהיה ידוע כאיש גרווע ושפל מאי: אל תהשוו שהוא באמת שפל כל כך כי שהוא נראה כלפי חוץ, אלא באמת הוא איש ישר וכשר ומקיים את כל מצוות ה', אלא שסדר הדברים אצל הוא, שככל דבר הוא פוקע לעצמו שאם יחסר לו דבר זה למילוי התוווי הרי זה כמסירות נפש ממש, ועל כן הוא פוקע לעצמו שומרת לו לעבור על איסור זה, שהרי פיקוח נפש דוחה כל התורה ולא מצינו שציריך למטר את הנפש על מצוות, כך הוא עושה דין לעצמו בעלי לשאלת רב, ובכל דבר מכיריע בעצמו שאם לא יעשה כן הרי זה אצלו מוסירות נפש, ועל כן נראה איך שהוא נראה...

מאמר זה מבטא היטב את פני דורנו, ויש בו מליצת יושר ואمثالא טוביה על בני ישראל, כי הנה כיום עינינו הרואות שאם אדם איבד את מקום עבודתו ועובדים עליו אפילו רק שני שבועות בלבד למצוא מקור מוחית, כבר ראשו כל עמו ונבכו עשתונותיו, ואם עובדים עליו כמו חדשם בלי למצוא מטה לחם הריווח כבר חש שחרב עליו עלמו ושרוי במרה שחורה עד שכבר צריך לטפל בו ברפואת הנפש, והכל מלחמת כמה דולר שפחתו מוקצת פרנסתו. ובעוד שמצוינו במצב שמייה שציותה התורה להשכית השדה שנה תמייה, ובשנת היובל צריך בעל השדה

לשבות שנתיים ימים בחריש ובקצר, ולשים בהקב"ה את בטחונו שהוא יספיק לו כל צרכיו, הרי שבמננו אם אפילו יום אחד חסר לו לאדם קורתוב מתוך צרכיו הוא כבר חש כדי שnitל ממנו מקור חיותו, והרי זה בעבורו כפוקה נפש. הוא אינו מסוגל להעלות על לבו מתחשה אחרת שמא יצמצם קצת מתאותיו ויותר על המותרות שלו, כי דבר זה נראה בעבורו כפוקה נשמה, שאם לא תיתאים עצמו לרוח הזמן יהיה לעג ולקלם בעני התרופות. כך משטה אדם את עצמו לחשוב שהוא מוכחה למלא את כל התאות לבו, והוא מחשב חשבונות רבים שהוא מוכחה להשתכר כל חדש חן רב כדי שתתיה לו האפשרות לאגור ממון לעוד חמישים שנה, ולחסוך לימי זקנותו או שמא יהלה ויזוק למענות, ושיכول לתת לבנו ונכדיו ונינו. והוא האסון הגדול ביותר, שהচיר הרע במעליו מצילח לתעתע באדם לחשוב על כל דבר שהוא פיקוח נשפה וכמסירות נשפה ממש אם יותר עליו.

מחשבת טעה זו היא גם בעורם של כל אלו שמתיירים לעצם לחש ולהיות נושאים ונותנים שלא באמונה, כאשר משתייקים את מצפונם לאמר, שכזאת אמריקה לא יתכן לנחל הנוט ביל' לחפש קימוע כפעם ולשלוח יד בממון עיר פה ועיר שם בנכלי ערמה וspark, וכאן לא יתכן להיות איש אמת ביל' לנגב ולדרמות בתהבולות שונות ומושנות בשקרים וכובים, כי אם לא עישה כן היה מוכחה להזות חי דוחק ובכיתו יאללו לחם צר ומים לחץ. אין צורך להרחב בדברים כי כל אחד עד לעצמו יודיע את האמת לאשורה. על כך כבר אמר הבהיר מכל אדם (משילו), לא יבו ל gambini כי יגנוב למלא נפשו כי יריעב (פיריש במצוות דוד, אין רבים לבות את הנגב כאשר יגנוב למלא נפשו כי רעב הוא וגנוב לשבור הרענון וכמעט לאונס יחשב), אלא שבעוד שבדורות שלפנינו היו הדברים אמרויים בגין שגנבים להנות וגןב כבר לחשב רעבן לחמו מתוך תירוץ שאם לא יגנוב יגוע מרעב, הרי שכיוں גם עשר מיליון דולר נחשב אצל בני אדם כמו פרוסת להם בדורות הקודמיים, באומרו שאם הודמן לצד הדמנות להערים בשקרים וכובים ובתהבולות של הנכילים כדי לזכות בממון מקורות שונים, הרי שהוא אנוס ומוכרה לעשות כן תيقפ ומיד כי אם לא עכשו אימתו, ואם לא עישה כן לא יוכל להתקיים בעולם.

לנובח כן, הרי שבמשמעותם ממועל דנים אנשים אלו לכך זכות, שיפי ערך הדור הזה ולפי קו צר דעתם של בני אדם, הרי שוגם והנחשב קצת אונם, אחרי שאדם טועה בדעותיו שהוא חי夷 שור והחבות, ולא ראה מעולם למציאות אחרת של הסתפקידות במעטם, וכן הוא מתייר לעצמו מותוק כורה הנסיבות לשלה יד במלאת רעה. כך גם היה גורלם של רבים שהיגרו לארצות הברית בשנים שלפנינו, וכן לאחר מלחתת העולם השנייה, שהפנו אותם אל ערים ומחוזות שלא ראו לפניהם צורת יהודו ורא وسلم, ובמושך שנים רבות סברו לפה תומם כי אכן באן בארה"ה אין מציאות של שמירת תורה ומצוות, ועד שלא נזדמן להם ביום מן הימים לבוא לבארה פארק ולשאר השכונות של החרדים לדבר ה', לא עלה על דעתם שוגם בארה"ה שיקד לשמור שבת. כיוצא בו היה מנת הלקם של יהודים רבים שעלו לארץ ישראל לאחר

המלחמה ותיקף שיכנו אותם בקיבותים בין אוכלי נבלות וטריפות, אשר הם דמיון נפשם כי אכן אין דרך אחרת לחיות בארץ ישראל, ולא העלו על דעתם כי בירושלים ובכני ברק ושאר הרכיו של החדרים לדבר ה' מתנורמים יהודים יראי ה' וחושבי שמו המפדיים על קלה כבחורה, ומואחר שכן בדיון הוא שיחשבו אותם כאנוסים כי לכל העם בשגגה.

*

ידוע שבדורות שלפניינו, ואף בימי ילדותי, לא הייתה כמעט כמעט אפשרות ליהודים שנויו לשירות הצבא לאוכל מאכלים כשרים, ובפרט בצבא הירושלמי שלא היה בו שום דרך לאוכל כשר והוא קשה מאד לשמור שם תורה ומצוות. דבר זה הביא יהודים רבים בהגעים אל גיל המחייב לצאת לצבא לעשות עצם בעלי מום ביודען כדי לפטור עצם מוחבות השירות הצבאי, יש שהיו קוטעים את אצבעות ידיהם ויש שקטעו את כל ידיהם או גרמו היזקابر אחר בגוף, ועשו תחבולות שונות ובלבד שלא יטרכו חיז' יצא לצבא. על כך היו מספרים אצלנו דבר הלצת, על גער אחד בן י"ב שראeo אותו עומד בחצר ביתו כשהוא זועם בשער וממרר בבכי, נגשו אליו אנשי ושאלו אותו לבכיה מה זו עשו. ענה להם, וכי מדוע לא אבכה, ראו נא הלא אני אוכל עכשוי בשער דבר אחר. תמהו האנשים באזונו ושאלוהו, וכי מי הכריח אותך לأكل בשער טריפה. ענה להם הלה מינוי וביה: הלא והעתה נתקבל בכתי אגרת פקודה שאני מוכחה לצאת לצבא, ואם כן בודאי מוכחה אני כבר עכשוי לאוכל בשער טריפה....

מעשה זה ממחיש את כל מהותם של בני אדם בדורנו, שעל כל דבר קטן גנדול פומקים לעצם שהוא בגדר אונס והכרח ואין ברירה אחרת אלא להתייר איסורים, ואם רק נפתח לאדם איזה פתח קטן של ספק אונס הוא כבר נבלה להתייר לעצמו את כל האיסור וכו', בלי לשקל ולבחון במאוני פלט עד כמה הוא באמת מוכחה לפוי אונסו, ועל מה הוא יכול ליותר ולצמצם.

הלא זכרו ימות עולם בינו שנות דור ודור, כמה יהודים היו בדורות שלפניינו שהתגוררו במקומות של נכרים, שם לא היה ניתן להשיג בשער כשר, ועל כן במשך כל ימי חייהם לא בא בשער לתוך פיהם מהושש לשירות. כן כמה יהודים היו שנפכו לסחורה למשך זמן ממושך למחוות בהם לא היה מזמן כשר, ולא אכלו בשער ולא שתו חלב בשום מקום מהששות לשירות, ואפי' יהודים מפושטם העם היו נזהרים בזה, כפי שזכורני שאצלינו ברודניך היה יהודי פשוט שנגע לצורך סחורה למקום בו לא היה מזמן כשר, ובמשך עשר שנים לא אכל בשער ולא שתה כלום רק לחם ופירות וירקות. ואילו כאן באמריקה אם היהודי רק נמצא לצורך פרנסתו בסביבת עבודה שאין נמצא שם מזמן בתכליית הכשרות, הוא מותר לעצמו בשופי שהוא מוכחה לאוכל כדי שלא למות ברעב, ותחת היתר זה של הכרח וחופר ברירה מתרירים לעצם לאכול ולזול כאות נפשם, בלי לשקל בעדתם באמות ובתמים האם וכמה הם באמות אנוסים ומוכרחים, או שהוא יכולם הם להסתפק במأكلים אחרים, ואם אחד

מערער עליהם מהה מבטלים דעתו לאמר שהוא בא עליהם בחומרות יתרות. סוף דבר הכל נשמע שככל ההיתרים נשענים על טענת אונס והכרה.

*

בأن מקוםathi להשיה את אשר עם לבבי, אף שאיני חפץ לדבר חז'ו סרה על ישראל קדושים, ואולם אין זה סוד ההפקרות וההollowת השוררת בשדה השרות באמיריקה רחל, אם בכשרות הבשר, אם בכשרות החלב או היין ובכל שאר המאכלים, ודבר מפורם לרבים שהרב מון הבהירים מהו לען ולקלם ופיתוחי חותמות השרות אין שום אפילו לצור על פיזולות, ובכל זאת בני אדם ממשיכים לזלול ולסבואה לשובע בטנם בזולוב ובשאט נפש, כשהם פוטרים עצם בטענת אונס באומרים, האומנים גם באמיריקה אפשר להקפיד על דקדוק השרות, ככלום אפשר לחיות כליל באובילبشر או החלב, וכי אפשר לומר על כל המאכלים שכולם טריפה, אלא אם נדקק אחרி כל החבראים לא נוכל לאוביל מואהמה כי אם אפר כירה וחציר יבש, ואין ברירה אחרת אלא לסמוך על הרבנים המכשרים, ואם כתוב וחתום עליו חותם כשר יש להניה שהוא אכן כשר, ואם ככלם אוכלים מכשרות זה עשוינה כן גם אני. וכי לחשיקת את מצפוני לכם מוסיפים ואומרים טענת הבל, שהקהל תלוי רק בצווארו של הרב המכשר, ואין זה מאחריותו לחזור אם חותם השרות שלו הוא נאמן או לא.

אליו הם פניו הדברים באמיריקה, שככל אחד עושה דין לעצמו ומכלו יגיד לו מהו בגדר פיקוח נפש, וכשಗומר בדעתו שהימנעות מלאוביל כל המאכלים הוא בגדר פיקוח נפש, מAMILIA הוא מותיר לעצמו לאוביל מכל הבא לידי, והמודובר ביהודיים שבשאר איסורי תורה יקפידו בקהל כבחמורה, ואף אם יהיו חולמים בכלם ויפקד עליהם הרופא שלצורך פיקוח נפש מותר להם לאוביל ביום הכיפורים, לא יסמכו על טענת פיקוח נפש אלא יאכלו מעט פחות מכשיעור, וכך נחשיך אכילת נבלות וטריפות פוטרים הכל במחיי יד מתוך טענת אונס והכרה. ובוודאי אחת הנסיבות לכך הוא גם הבערות והעם הארציות השרירות בקרבת ההמון, שאין יודעים מהו איסור דאורייתא ומהו איסור דרבנן והאם עוברים כלל איסור תורה, ועל כן לא יפלא איפוא שמתירים לעצם איסורי תורה בטענות של קש וגבבא שכביבול יש בכך משום אונס.

כיווץ זה יש לעורר בנוגע למגוונות המגוונים, שבדורות שלפנינו ידוו כולם שהיהודים גרים בעיירות ובמקומות מיוחדים להם, וכן היו מאות אלפי יהודים בפולין ובהונגריה שהיו בדוחקות ובגעניות, ומעולם לא עלה על דעתם מחשבה כזו לעקור ולגור בעיר הנගיים המלאים כל התועבות, ובעבור כל הון דעלמא לא היו מסכניםים לגור או אפילו לברך במקומות הפסולים. ואילו בדורנו אםadam רק רואה לעצמו צורך לגור בדירה רחבה ידיים, והורתה לו הרצועה ללכט ולגור בעיר הנגיים המלאים שיקוצים וניגולים, ואין פוצה פה ומיצפאת.

בד עליה ביד היצר הרע לטעות באדם ל'צאת מרעה אל רעה ומדיח אל דהי, וולוז אחד גורר בעקבותיו וזלן נספף, כמו שאמרו חז"ל (שבת קה: נהה יג:) שכך אומנתנו

של יוצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לעובד עבדה וורה והולך ועובד. ובאמת פתח בית שער לכל הירידות היה מהמות טעונה אונם, אחריו שביל אחד נעשה רב ומורה בתוך ביתו להכريع בעצמו מהו אונם ומהו פיקוח נפש, וסבירו באמת שיש בכך מטרות נפש ממש אם יותר על תungenות אל, ועל כן לפה ערך הדור יש בכך גם משום מליצת יו"ר עליהם שככל מה שעשו לא עשו אלא באונם ולא ברצון.

*

זהו שרמו הכתוב, ותכחש שורה לא אמר לא צחkti כי יראה, הרי שהכתב עצמו נותן טעם למה התירה שורה לעצמו להוציא מפהה שקר כי יראה, וכן שהזכרנו מדברי האור החיים ה'ק' שמרוב יראתה לא עצרה כוח בנפשה להזות על האמת, וכונת הדברים שבאתה הכתוב לפטור את שורה מעונייש כיון שהיתה באותה שעיה בגדר אונם, שמרוב היראה והפחד החשה כי הוא מוכחה לתאר לא צחkti ואין בכוחה להזות, וכל נקוט בידינו (כיק'כה: ע"ז נה) דאונם רחמנא פטריה.

כיוון שראו המלאכים דבר זה מיד ויקומו ממש' האנשים ויתקיפו על פני סdom, והיינו שמעניהם וזה של שורה הבינו וראו להש��ופ את השתלשלות הדורות עד ביאת המשיח, שאחריו שהם יהפכו את סdom ממקום ייחשבו בנוטיו לצדיקים ויקראו עליהם שמייעשו שם מעשים אשר לא יעשו מכל מקום ייחשבו בנוטיו לצדיקים ויקראו עליהם את הכתוב יצדיקים ילכו בהם, וזאת כיוון שמרוב הפחד והבהלה שאחו בהם מהפיקת סdom החשו לנפשם שלא לצאת ממערה אפילו לרגע אחד, כמו שנאמר (להל' ט, ז) וישב בהר ושתי בנוטיו עמו כי יראה לשבת בצעור וישב במערה הוא ושתי בנוטיו, וכיון שלאו חזיאו ראש ממערה אפילו לרגע אחד מAMILא נפל בלבם דמיונות כוב שכוביכול הרבה כל העולם כמו בדור המבול ואיש אין בארי, ולפי מועת זה סברו שאין להם ברירה אחרת אלא לעשותן לנוים העולים.

על כן דוקא ממעניהם זה השתלשל ליראת משיח בין דוד, כי בן יהו גם בדור שלפני ביאת המשיח, שבל מה שיטשו בני אדם מדרך הישרה יהיה רק מהמת שלפי טעותם ודמיונם יסברו כי מהם אונם, ומרוב היראה והבהלה שייאחו בהם ייחסו שחמה מוכரחים לעשותן כזאת וכזאת, ולפי ערך הדור ההוא אווי גם אונם כזה, שהוא באמת אינו אונם, רק בני אדם סבוריים שהוא אונם, גם זה יחשב לטענת אונם, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ג), ונחל כל עדת בני ישראל ולגר הנר בתוכם כי לכל העם בשגגה, ובזכות זה יזכו לביאת המשיח.

*

באופן אחר נראה לבאר, בהקדם מה שאמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין צז) אין בן דוד בא עד שיתריאשו מן הנגולה, ובוודאי אין הכוונה שיכפרו בעיקרי האמונה ובאמונת הנגולה, אלא מדובר כאן ביוזדים מאמינים בני מאמינים המניחים כל יום

טלית ותפילין ואומרים אני מאמין באמונה שלימה בבייאת המשיח, אך למרות זאת יאמרו שבוזדאי הגאולה תבוא אי פעם, אבל יתקשו להאמין שיתכן וכבר היום זהה נזחה לקבל פני מישיח צדקנו, ולא יהיה מי שייעמוד באמות ויצפה בכל לבו ונפשו למשיח שיכל לבוא בכל רגע ורגע.

מהה נאמר ומה נדבר, בעזה"ר אנו רואים בהדרונו שנטקיים בנו נבואה זו, כי מועטים הם האנשים שבאמות ובכתמים מוצפים לישועה קרוביה לבוא, שבערב יאמר כי יתכן וכייאר השחר כבר יהוה מישיח כאן, ואם צrisk לצתת לדרכו ייחוך בדעתו אויל אין כדאי לצתת עכשו שכן מישיח עלול לבוא בכל רגע ואין הימן מוכשר שלא להיות אז בבית, ועל כן מוטב לדוחות הנסעה מכמה ימים לאחר שמישיח כבר יהיה כאן. וכן כאשר צrisk לעבור איזה ניתוח וטיפול רפואי,itolבט בעדו שמא עדיף לדוחתו לעוד כמה שבועות ולא עכשו כמשמעותו עמד אחר כותנו ובכל רגע יכול לבוא. כך בכל דבר קטן ונידול, יקח בחשבון שיש עכ"פ צד גדול של משיח יבוא היום הזה, והוא המבחן הפחות שבו יכול אדם לבחון את עצמו איזה הוא עומד במעלות האמונה, אם הוא מאמין ומהבה באמות בכל יום שיבואו או שرك אומר כן מן השפה והחוץ.

שמעתי מהה"ק מנאסoid ז"ע אודות דז"ז הרה"ק משיניאו ז"ע, שכידוע חישב את הakin לשנת תרמ"ז, והיה ברור ופשוט אצלו שהיא שנת גאול, ובנודל אמונהו זיפייתה לכbiaת המשיח היה אונגר לעצמו מטבחות העשוויות מכקס, וטעמו ונימוקו עמו, שבקروب ממש נוכה לכbiaת מישיח צדקנו, ולעתיד לבוא כל אותם המטבחות העשוויות מניר או מברול לא יהיה בהם שם ערך, בעוד שמטבחות מכקס ישארו תמיד בשווים ובaicותם, על כן כל אימת שנודמן לידו איזה מטבח מכקס היה משילשו לתיבה מיוחדת שהיתה לו בביתו, עד שהצטבר בידו סך של שבע מאות מטבחות מכקס. כל זאת בגיןו אמונהו בבייאת המשיח, וכן אם היה אדם מדבר עמו על עסוק הנגע אחורי שנת תרמ"ז היה מביט עליו כמו שנתרה בינו ותמה עלי, מה לך לדבר על מסחר לאחר שנת תרמ"ז כאשר משיח כבר יבוא ב מהרה.

בן גם זכווני אצל כי אמא"ר ז"ע, שבשנה האחרונה לימי חייו עלי אדמות התרופף מצב בריאותו, ובשמוחת תורה שנת תרע"ח חורע לו מאד וכמעט שכבר נתיאשו לאמר כי קיצו קרב. תשוט כזו התחלתה כבר כמה חדשים לפני שנת תרע"ח, וכבר בתשעה באב שנת תרע"ז הפיצו בו כמה מקורבים שמהמת חולשת גוף לא יתרענה, אולם הוא ענה לעומתם בפליאה: מה הנכם שחים, הלא שנה זו היא השנה האחרונה לפני ביאת המשיח, ושוו בנפשכם, איך אוכל להראות פני לפני מישיח צדקנו כאשר דואק באבנה האחרונה אכלהי בתשעה באב, אם היה בא עוד שנתיים ימים אויל היהי מוכנים לאוביל, אבל כיוון שהוא בא ממוש בשנה זו לא אוכל שלא להתענות בתשעה באב האחרון.

אף אמם שאל מדרגות גבותות הריאות לצדיקים כמותם שידעו כי שנה זו היא שנת הגאולה, אבל יש מידת השווה לכל נפש, שלכל הפחות יצפה לישועה קרוביה

ויה ביחסון עכ"פ הצד קרוב שיתכן מאד והיום זהה יבוא משיח, ואם הוא עומד לעבור לדירה חדשה יתחכט בנפשו שאולי אין כדי עכשו להתחיל בכל התרירות והוצאות הממון של העתקת משכני לדירה חדשה שמא בתוך כך יבוא משיח צדקי, ומוטב לדוחתו לאחר זמן אחר ומן אחריו משיח כבר יהיה כאן ונדע לנו פניו מועדות. כן על זו הדרך בכל פינות שפונה ישקל בדעתו גם מצד זה שמא יבוא משיח היום.

כבר בימי הנביאים מצינו (ירמיהו לה, ו-ז) שיזנדבר בן רכב צוה לבנו שלא ישתו יין ולא יבנו בית ולא יזרע זרעים ולא יטעו כרמים, מתוך אמונה שבמהרה יבוא משיח. ואם כך נאמר לפניו אלף ותשע מאות שנה, על אחת כנזה וכמה כאשר אנו עומדים בשנת תש"ח, שיש לו לכל אדם לצפות ולהחכות בכל יום ויום שמא היום יבוא המשיח. אולם למוגנת הלב ראויים שבנויים בתודמתה, הלובות לתומים והחויסים קרים והיאוש מהגאולה ניכר על הכל. בני אדם עושים את כל החשבונות שבועלם ולוקחים בחשון את כל החששות וספק ספיקות הרחוקות מואת, הם יעשו לעצם חמישים תכניות ביטוח, שמא יהלו ושמוא יפלו באמצעות טיסה, שמא יתרנו אותן ליטסים ושמוא יפלו בשבי, בכל מקום שנוטעים ונכננים מקדים להכין התכנית ביטוח על הצד הרחוק וחושש كل שמא יארע להם מואמה, ורק את ביאת המשיח אינם לוקחים בחשון אפילו לצד של ספק. כשיביכון כל אחד את חורי לבבו באמות ובתמים יוכל עד מחרה לגנות את מצבו באמנה, האם אמוןתו בביטחון המשיח היא אמונה שלימה ותמה, האם כשאומר לשנה הבאה בירושלים הבניה, מאמין בכל לבו ונפשו שבשנה זו כבר נעלח לציון ברינה, ובכל הפחות מוחש זאת כאחד מהצפויותיו לפני כל דבר שעושה, או שמא כל אמוןתו היא רק מחשפה ולהזין וכמצות אנשים מלומדה.

אולם כאמור, כאשר עינינו חרואות את גודל היחס הדעת מביית המשיח, מזה נופא علينا לשאוב חיזוק רב כי קרוב יום ה', שהרי מעולם לא היה עוד דור כזה כדורנו, שאפילו יהודים הפליגו ויראים ישקו כל כך בתודמתה וייה לבבם סתום וחותם מכל ציפייה לביאת המשיח, אף שאומרים אני מאמין ומדברים דיבורי אמונה חרי כшибוחן אדם את חורי לבו באמות ובתמים יווכח לראות שככל נופל בזורעות היישוב, יש שמותיאש לנמרוי ויש שמותיאש למחרצה או לשיליש או לרבעין, אך אמונה תמה נעדרת. והוא ידים מוכחות כי אכן נמצאים בדור שבן דוד בא בו, כפי שאמרו חז"ל שאין בן דוד בא עד שיתיאשו מן המגאולה.

*

באור אלה הדברים נכו לאביוור הכתובים, כי הנה למעלה כתוב (פסוקים י-יב) שאמר המלאך לאברהם אבינו, שוב אשוב אליך בעת חייה והנה בן לשרה אשתק ושרה שומעת פתח האهل והוא אחורי, ואברהם ושרה זקנים באים ביום הידル להיות לשרה אורחה נשים, ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותה היה לי עדנה ואדרני זקן, הרי לפניו שגם צדיקת כמו שרה אמן נפלת בזורעות היישוב ומיאנה להאמין שאחורי בלותה תפקד בבניים, אף שבבודאי לא חכיה ממש

בחבתחת הבורא, מכל מקום כבר כתוב בנועם אלימלך (עה"פ שוב אשוב) שגמ מי שהוא צדיק גמור לפעמים יעבור על מהשנתו איזה מהשנה לא טובה כמו עופ הפורה ברגנע אחת, אך הצדיק דוחה ומרחק את מהשנה הזאת ואני רוצה בה חילתה, וכן היה אל שרה אמןו שהיה עובר ופורה עליה מהשנה של יאדוני זקן, וגם שלא חששה מהשנה הזאת ואת דוחתה אותה ולא עול פין לבן טוב הדבר, עי"ש בד".

באן רמו הכתוב את איש יקרה באחרית הימים, שסמן זה יהא מסור בידינו אמיתי יבוא מashi'ת, בדור כוה אשר אפילו צדיקים ויראים כמו שרה אמןו יסיחו דעתם מהגואלה, ולא יהיה אדם שיצפה באמות לביאת המשיח ובכל ליליה לא יתן שנתה לעיניו לעפעריו תנומה אלא יעמוד בחلون לחמתין שם עכשו יבוא מashi'ת, שימכור את כל נסיו ובלע עת יהיו ארוזים בבתו כל מטლלו כי שיוכל לעלות לירושלים מיד כשיבוא מashi'ת, או יבוא מashi'ת בן דוד כמו שאמרו חז"ל שאין בן דוד בא עד שיתיאשו מהגואלה כמו ששרה התיאשה לפני דרגתה מהיות לה עדנה. ותגל נפשי כשמצאתה שכח בנה חותם סופר (עה"פ ותקח שרה ברכבה) וזה: הדיענו שבמחשבתה וברבה היה הדבר כצחוק ולאחר יאוש, והוא סימן לבינה כי אחר הייאוש הגמור בעתה יחוש לנאלנו, עכ"ל.

ומה גם שכבר נחלקו מפרשי התורה אם שרה אמןו ידעה שהמה מלאכים או שםוא כין שנדרמו לה כערבים לא ידעה כי מלאכים המה, אמנים ברמב"ן כתוב (בפסוק ט) כי המלאכים האלה הנראיםanganim באו אל אברהם, והוא בחכמתו הכיר בהם, ובשר אותו שוב אשוב אליך ולשרה בן, ושרה שומעת, ולא ידעה כי מלאכי עליון הם, כענין באשת מנוח (שפיטים יג), ואולי לא ראתה אותם כלל, עי"ש, והדעתו נותרת ששרה סברה כי איש זה המברך אותה הוא לכל חוויתך איזה איש מרים מעם והכם גדול, וכן פקפקה בדבריו ולא האמינה שתפקיד בדבר ישועה ורחמים. וכן גם היה באחרית הימים, כפי שכל אחד יכול לתאר לעצמו, אם יכנס היום אדם חדש פנים לቤת הכנסת וודיע לכולם כי מהר יבוא מashi'ת, וכי הכל יקבלו את דבריו וימחרו לקרוא את כל פנקסי הцыיקים ולמכור את כל הנכסים, אין זה אלא שהייאוש קנה שכחיה בלב הכל, וזה סימן כי אכן נמצאים בדור שבן דוד בא.

לוזה ממשיק הכתוב ואומר, ויקומו 'משם' האנשים וישקיפו על פני פדור, וכדריכינו למלילה שאחרי מעשה זה של שרה קמו והשקיפו על סוף כל הדורות, כיצד יראו פניו הדור לפניו ביאת מashi'ת בן דוד שיצא ממעשה זה של סדור, שתולעת הייאוש תאלל כל חלקה טובת, ובני אדם ימאמנו להאמין כי גם בדור הזה עושה הקב"ה עmeno ניסים שלא כדרך הטבע, ויאמרו שכיוום אין עוד ניסים ונפלאות ואסור להאמין בניסים שלא כדרך הטבע, וכן ישקפו בתרדמת הזמן ויסברו כי עלם כמנהנו נהוג ויתיאשו מהגואלה, או יבוא מashi'ת זדקה ויראו הכל כי הש"ת הוא ברוך אומר ועשה אמת וצדקה גבור ומקיים, והוא האל הנאמן האומר ועשה מדבר ומקיים וכל דבריו אמת וצדקה. ודבר אחד מדבריו אחר לא ישוב ריקם.

ויקומו משם האנשים ויישקופו על פניו סדום ואברהם הולך עמו לשלחם, וזה אמר המבכה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גוי הארץ וגוי, ויאמר ח' זעקה סדום ועמורה כי רבה וחטא苍ם כי כבדה מאד וגוי (יח. טו-כ). יש לדיביך באומרו ואברהם 'הולך' עמו לשלחם, לשון הוות, למה לא נאמר ואברהם 'הולך' עמהם, בכך שכל הפסוק מדבר בלשון עבר.

נראאה לבאר, בהקדם מעשה נורא המובא בזוהר חדש (כפרשתן, דף מד, א) שרבי שמעון בר יוחאי הילך בדרך עם רבי אלעזר בן גוג, וראו מלאך אחד הדומה להר ויצאו מפיו של שליחבות של אש, שאל אותו רשב"י, מה אתה מבקש לעשות, אמר לו המלאך, מבקש אני להחריב את כל העולם מושם שאין בדור שלישיים צדיקים. אמר לו רשב"י, בבקשה ממך לך לפניך הקב"ה ואמור לי שבר יוחאי נמצא בעולם. הילך המלאך ואמר הדברים לפנוי הקב"ה, אמר לו הקב"ה, לך והחריב את העולם ואל תשגניה בבר יוחאי. כשהזר המלאך מצא אותו רשב"י ואמר לו, אם לא תזהור לאחורייך גורני עלייך שלא תוכל לשוב לשמיים אלא תהיה באתר דعوا ועוואל, עי"ש כל המעשה.

על פי מעשה זה עלה בלביו שכח היה גם אצל אברהם אבינו, שהרי כבר מזינו בכמה מפרשימים (ראה באור החיימ השם) לעיל פסוק ב, ובתרגום יונתן שם, וע"ע ברמבי"ן פסוק טה שכתבו שאברהם אבינו שהיה נביא אלוקים בודאי הכיר בהם בשלשה האנשים כי המה מלאכי השרת ממשרתי עליון, וזה שאמר הכתוב, ויקומו משם המלאכים וישקופו על פניו סדום, וכיון שראה אברהם אבינו את המלאכים עומדים ומוכתים על סדום יתר על המידה, התהיל למן בלבו החשש, מה זה ועל מה זה שהמה מבתים כל כך על העיר סדום, מי יודע אם אין כונתם של מלאכים אלו להפוך את העיר סדום ולהחריבו, כמו שראה רשב"י את המלאך שմבקש להחריב את העולם, ואשר על כן גמר אברהם אומר בנפשו שלא לחתם בשום אופן לבצע את זמנם, ולפיכך ואברהם הולך עמו לשלחם, פירוש שליחות וגירוש אותם מכאן, ואמר להם, צאתכם לשולן מלאכי העולם ושובו מהר אל מקום כבודכם בשםים ממעל, ואל תהינו לכת למדום ולהחטיט עליה.

וממשין הכתוב ואומר, וזה המבכה אני מאברהם אשר אני עושה וגוי ויאמר ח' זעקה סדום ועמורה כי רבה וחטא苍ם כי כבדה מאד, ככלומר שעוד עכשי רצה הקב"ה שלא לגולות לאברהם אשר הוא עושה, אבל כיון שראה הקב"ה שאברהם אבינו עומד בדרכם של המלאכים ואינו נותן להם להשחות את סדום, הוכרה לגולות לו כי הם שלוחיו של מקום להפוך את סדום כיון שזעקה סדום ועמורה רבבה.

*

ואם ננים דברינו נראה לומר עוד ביתר שאת, כי הנה לכאורה יש לתמורה על מה שאמר הקב"ה המבכה אני מאברהם 'את אשר אני עושה', אך ייחם הקב"ה אליו את מעשה הפיכת סדום, והלא ידוע מה שאמרו חז"ל במדרש (ב"ר בראשית ג, ה) ועי' תוספות מס' תענית ג. ד"ה וטל) על הכתוב (בראשית, א, ה) ויקרא אלוקים לאור יום ולהוחש

קרא לילך, שאין הקב"ה מיחיד את שמו אלא על הטובה ולא על הרעה, ועל כן בבריאות האור שהוא דבר טוב ומועיל בתחום ויקרא אלוקים לאור יום, אבל בבריאות החושך כתוב ולוחש קרא לילך, ולא כתוב קרא אלוקים לילך, כי אין הקב"ה מוכיר את שמו על הרעה, ע"ב. ובזה פירוש האר"י حق' (ליקתי תורה פר' שמוט, הובא בישמה משה פר' ר' ושב ד"ה להקה ואשליך, ופר' שנייני ד"ה ומוש"ש אמת) את הכתוב (שמות ג, ז) ועתהanca להקה ואשליך אל פרעה והוא זא את עמי ישראל ממצרים, הכוונה כי הכל הקב"ה היה משליח את משה בב' שליחות, א' לטובת גאות ישראל, והב' לרעה שיל' ידי השליחות נאמר (שם ה, ט) תכבד העובודה על האנשיים, אמן הקב"ה אינו מכנה השליחות לעולם על הרעה, שכן נגד הוא שהוא תכבד העובודה, אמר לך לעצמך באלו איני משליך, אך נגד הב' שהוא לטובת גאות ישראל, אמר ואשליך, כי בכאן כינה הקב"ה את שמו על השליחות לטובה, עכ"ל. ומעתה כמה וגם ניצבה התמייה למה נאמר כאן המכחה אני מאברהם 'את אשר אני עושה', והלא הפיכת סדום הוא דבר של פורענות ולמה ייחד הקב"ה שמו על מעשה זה.

על ברך צרייך ליישב כמאמרינו לעיל, שמשמעות הפיכת סדום השתלשל כל מלכות בית דוד, אחרי שלוט ברוח הרעה ובא על בנותיו ונולדו עמון ומוab שמהם יצאו דוד ושלמה, ומורעם יצא מישיה בן דוד, נמצאה שבאמת טובה נדולה היתה הפיכת סדום. כיוון שאז בקע ראייתו או ר' של משה, שאין לך טובה נדולה מזו כי ביום ההוא יהיה תיקון לכל העולמות העליאנים והתחתונים, ואם כן שפיר יהוד הקב"ה שמו על מעשה זה ואמר 'אשר אני עושה'.

הוא אשר דברנו, שאחרי שאברהם אבינו מנע بعد המלכים שלא ילכו להשחית את סדום והמלך עטם לשלהם ולגרשם ישובו השמיימה, אמר הקב"ה הנה העת והעונה לנגולות לאברהם אבינו את סודה של הפיכת סדום ועומורה שטמון בזה טובה נדולה, וזה אמר המכפה אני מאברהם 'את אשר אני עושה', והיינו שאני מיהידשמי על ברך שיצא מזה טובה נדולה. ממשיך הכתוב לבאר מהו הטובה שיצימה מהפיכת סדום, ואברהם היו יהוי גדול ועצום ונברבו בו כל גויי הארץ, ואימתי היה דבר זה שככל גויי הארץ לא יצא מן הכלל כלל נאחד יחד יתברכו בו באברהם, והוא אומר שהוא יתקיים בכיאת משה צדקנו, וכדי שיוכל משה לבוא מבורח הוא להפוך את סדום כדי שיל' ידיים והוא ישתלשל כל מלכות בית דוד, ומעתה אל לו לאברהם לעזר ביד המלכים מלכת לסדום.

הדברים יתבארו יותר, על פי המסופר, שפעם נזורה גזירה קשה על בני ישראל והיתה עת צורה ליעקב, ותלמידיו של הרה"ק הרב ר' בער המגיד ממעוזריטש ויע' הלכו להשתתח ולהתפלל על ציון רכם הקודש, ובכו מאד בתפילה ובקשת רחמים להעביר את רוע הגזירה. בלילה נגלה אליהם רכם הקדוש ואמר: הלא בקשתי מכם שתתפללו עלי שאשר בחיים בעולם הזה, כי בעוד שהייתי בעולם הזה או היו הצרות נראים בעני נזכר רע ופעלתו אצל השית' לבטלים, אולם אחריו הסתלקותי אני נמצא כאן בעולם העליון ובכאן מראים לנו רק את הטוב חזוצא מכל

דבר ואין רואים שום רע, וגם גזירה זו שאתם מבקשים עליה היא טובה גדולה עברו בני ישראל, ואך אוכל ללכט לפני כסא הכהן לחשטל למנוע טובה מבני ישראל.

זהו שאמר הכתוב, שאחרי שאברם אבינו עצר ביד המלאכים והלך עליהם לשלחם ולנרגשים שלא ילכו להפוך את סodom, וזה אמר המבשלה אני מאברהם את אשר אני עושה, הכוונה שאברם כבר בועלם הזה וכשה להברונה שווונים לה הצדיקים בעולם העליון, והיינו שהראה לו הקב"ה רק את הטובה הנצחתה מכל גזירה, ואף בגזירה של הפיכת סdom ייחד הקב"ה שמו עליו לאמר שהיא טובה גודלה, כי על ידי זה ישתלשל ויצא מישיח בן דוד שאז בביות המשיח יתקרבו כל גוי הארץ באברהם, וכיון שישמעו אברם דבריהם אלו שוב לא ימנע بعد המלאכים להפוך את סdom.

*

אולם לмерות כל זאת ממשיך הכתוב ואומר (פסוק נב) **ויפנו שם האנשים يولכו פדומה ואברהם עודנו עומד לפני** ח', וכבר עמדו המפרשים שלכאורה תיבת עודנו הוא שפת יתר.

אבל לפי דרכינו נראה לומר דבר חדש, שגם אחרי שנילה הקב"ה את סדו לאברהם אבינו שבmeaning זה של הפיכת סdom ועמורה תלוי כל מלכות דוד ושלמה ותיקון כל העולמות, ולמרות שוכחה לבחינה שווונים לה הצדיקים בעולם העליון שרואים רק את הטוב שבכל דבר, מכל מקום אל תדמה בנפשך שאברהם רץ לשרה אמן לבשר בשורה טובה ששמעו עכשו שהולכים להפוך את סdom ולהרוג את כל הרשעים, ומהו יצמח טובה גדולה בדורות העתידים לודעינו אחרים שיזכו למלכות בית דוד ולכיאת המשיח. לא כן היה, אלא אברם אבינו שהיה כלו חסדים לא נחה דעתו מכך שהגואלה תבוא באופן כזה שאנשי סdom ייונשו, וגם עכשו שנתגלה לו כי סופו לטובה מכל מקום ואברהם עודנו עומד לפני ח', שהמשיך לבקש רחמים על בני סdom, ואומרו היפלא מה' דבר, והקב"ה גדול העצה ורב העיליה הרבה דרכים לפניו להמשיך את מלכות בית דוד ושלמה גם kali להפוך את סdom.

זהו חידוש גדול עצום ורב, וקצרה בינתנו להציג עד הין הדברים מגיעים, שהרף העובדה שמדובר כאן באנשי סdom הרעים וחתאים לה' מאד בגוף ובמוחם והיו חifyים מיתה, מכל מקום ויתר אברם אבינו על כל הטעות שהראו לו מושגים שיצמחו על ידי הפיכת סdom, ובכלל שיעביר את רוע הגזירה ולא יבואו לעולם צרות אלא רק רחמים וחסדים טובים.

*

עוד רגע אדרבר על עיקר תפילותו של אברם אבינו באותה שעה, בהקדם דבריו המדרש (ילקוט שטוני, ישיעו רמו תק) על הכתוב (ישיעו סג, א) אני מדבר בצדקה רב להוציא, זה שאמר הכתוב (דניאל יב, א) בעת ההיא יעמוד מיכאל ו harness הנדול העומד על בני עמק והוא עת צרה אשר לא נהייתה מהיות גוי עד העת החיאן,

לעתיד לבוא באים שרים ומקטרגנים על ישראל ואומרים לפני הקדוש ברוך הוא, רבינו של עולם וכי יש לפניו מושוא פנים, אם אלו עובדי UBODAH אלילים אף אלו עובדי UBODAH אלילים, אם אלו מגלי URVOT AF ALU MAGLI URVOT, אם אלו שופכי DMIM AF ALU SHOFCHI DMIM, מפני מה הלו יורדין לGINHOM וחללו אין יורדים, באותו שעה MICHAEL שניגרונו של ישראל מישתתק, שנאמר בעת היה עמוד MICHAEL העומד על בני עמד, שהוא עומד ללמד סניגוריא על ישראל והוא מישתתק, ואין עמוד אלא שתיקה שנאמר (איוב ל, ט) עמדו לא ענו עוד, וכיון שהוא מישתתק אמר הקב"ה, MICHAEL נשתקתך ואין אתה מלמד סניגוריא על בני, חיך שאתה מלמד ומדבר עליהם בצדקה ומושיען, שנאמר אני מדבר בצדקה רב להושיע, ע"ב.

נראה לברא את דברי המודרש, על פי מה שאנו רואים כאן בפרשנה, שאברהם אבינו ביקש רחמים אפילו על אנשי סדום הרעים והחטאים לה' מאד, וחזר וביקש שוב ושוב, אולי ימצאון שם ארבעים, אולי ימצאון שם שלושים, וכך ושייש בקשתו, חיליה לך מעשות דבר זהה לחמית צדיק עם רשע ונגי חיליה לך השופט כל הארץ לא עישה משפט, ואם על רשותם של פלים וגורעים כמו אגשי סדום בקש אברהם אבינו רחמים, על אהת וכמה שבני ישראל ראויים לשועה, כי אף אם מצבם לפני ביאת המשיח יהיה ירוד עד מאד, כמו ששנינו (סוטה מט) בעקבות משה חוצפה יסנא וכו' ויראי חטא ימאסו והאמת תהא ננדרת, נערם פניו זקנים ליבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, בן מנול אב, בת קמה באמה, כליה בחמותה, איובי איש אנשי ביתו, פניו הדור כפני הכלב וכו', מכל מקום הולכים הצדיקים לפני כסא הכבود ואומרם, רבש"ע גם אחריו בכלה הכל עדין אין הם גורעים מאנשי סדום, ואם עליהם בקש אברהם אבינו רחמים, כל שכן בני ישראל צדיקים להושע בה' תשועת עולמיים.

על כך אמרו במדרשי, שלעתיד לבוא יטענו המקטרגנים הלו עובדי ע"ז והלו עובדי ע"ז, הלו מגלי URVOT והלו מגלי URVOT, דהינו שיבוא בטענה שבני ישראל עושים מעשי סדום ובכאמור הנביא (ישעיהו א, ט-כ) במעיט בסדום היינו לעמורה דמיינו, שמעו דבר ה' קציני סדום האזינו תורה אלוקינו עם עמורה, ואם כן נתבטלה טענה זו שבני ישראל עדים פאמניש סדום, עד שאפלו מלאך MICHAEL ישתחק ולא תהיה בידו مليצת יושר על בני ישראל. באותו שעה יאמר לו הקב"ה, חיך שאתה מלמד ומדבר עליהם בצדקה ומושיען, שנאמר אני מדבר בצדקה רב להושיע, והכוונה שככל זאת יש דבר אחד שלעולם יהיו בני ישראל עדיפים על פניו סדום, והיא מידת הצדקה והחסד, שהרי אנשי סדום היו רשותם ואכזריהם ולא אבו לתת מפת לחםם לעניים ולרעבים, ולא זו בלבד שלא נתנוצדקה אלא שחקקו חוקים שאסור לתתצדקה ולתת פת לאורחים כמו שמסופר בארכיות בגמרא (פנחדין ט), ועוד אמרו שם מעשה בריבבה אחת שהוציאה פת לעני בכם כשהלכה לשאוב מים, כדי שלא יראו בני העיר, וכשנתגלה הדבר לבני סדום משחו אותה בבדש והניזה בראש החומה, עד שבאו הדבורים ואכלו. כך שבמידת הצדקה יכולם בני ישראל להתפרק על פניו סדום בכל מצב ובכל עת, כי כמו הצדקות מופורות בני ישראל וכמו החדים גומלים זה עם זה, מה

שלא היה אצל סדום, ומעטה אם על רשיים טמאים ואכזריים כמו אנשי סדום ביחס אברהם אבינו לבתיהם השחיתם, על אחת כמה וכמה שעיל ישראלי בני אל חי תבעור מידת הרחמים ביכולת מידת הצדקה שבזה עדים פנים בני ישראל עליהם בכל מצב, וממילא יוכלו לישועת זה, וזה אמת ויציב.

זו היהת עומק כוונתו של אברהם אבינו בכל התפילהות שביקש על סדום, אף שכבר ידע כי גנוזה גנוזה עליהם ואת דבר המלך אין להшиб, ועל כרחך שלא על אותו הדור ביחס, אלא עמד בתפילה לדורות האחרונים לפני בית המשיח, שגמ' כאשר יהיו ישראל ודומיהם חיז' לסתום במעשייהם ולהיכוותם, ויעשו כל התוצאות של גינוי הארץ עד שיענו המקטרנים שהוא דור שכלו חיב רח"ל, מכל מקום יתעורר אז כוח תפליותיו של אברהם אבינו שביקש שbezות מידת הצדקה שביהם יוכלו לישועת זה. באותו שעה פעל אברהם אבינו בתפילהו אשר בקש 'אול' נמצאון שם עשרה/, שאפילו אם יהיה בכל הדור רך עשרה יהודים שנומלים חסדים זה לזה ועושים צדקה אלו עם אלו, כבר יזכה כל הדור כולה להנצל ולזכות לביית המשיח. ובזה מודוקדק לשון הכתוב ואברהם 'הולד' עם לשלחת, לשzon הוות, שכאמר בכל דור ודור הולך אברהם אבינו לשלה ולגרש את המבקשים להשחית ולחבל את בני ישראל. ושוב ראייתי כן בעוד מפרשים שכתחבו שתפילהו של אברהם אבינו הייתה לדורות ולא לשיטה עיי' ביטיב לב פר' לך ד"ה עיל פ' האמור).

בדרך זה נראהձראת עוקם כוונת רשי' שכחוב בפסוק ויתקיפו על פני סדום, זוז'ל, כל השקפה שבמקרא לרעה, חוץ מההשקפה ממוען קדש' (דברים כה, טו), שגדול כה מנתנות עניים שהופך מדת רוגזו לרחמים, ע"ב. ולכאורה דברי רשי' טעונים ביאור, ומה הוצרך להרחיב כאן ולפרש הטעם מדוע השקפה ממוען קדש' הוא השקפה לטובה כיון שגדול מנתנות עניים שהופך מידת רוגזו לרחמים, והרי לא כאן המקום לפרש הכתוב בפרשת כי תבוא. ולפי דרכינו נראה לומר שכן טמן רשי' ברמו מה שהתכוון אברהם אבינו בתפילהו, להראות מה בין בני לבן חמיה, שאצל אנשי סדום הייתה ההשקפה לרעה כיון שלא היה בהם מידת הצדקה, אולם אצל ועם ישראל, גם אם הם נמצאים במצב הנגרוע ביותר, מ"ט מה גומלים חסדים זה עם ונותנים מנתנות עניות, ונגדל כוחו וכוכתו של מנתנות עניות להפוך מידת רוגזו למידת רחמים על ידי שימוש רחמים על בני ישראל כי טובים הם יותר מהונאים, והבן).

בזה נראהՁראת דברי המדרש שהוכרנו למללה 'מצאתי דוד עבדי, היכן מצאתיו בסדום', לומר היכן ואיך מצא את דוד עבדי, ובאיזה זכות יוכלו ישראל לביאת משיח בן דוד בדור גרווע ושפַל כזה, هو אומר 'bsdום', דהיינו שכאשר יראו בתורה בכל שנה ושנה את פרשת הפיכת סדום בפרשת וירא, יתעורר בשימים התעוורות רחמים במידת קל וחומר מסדום, שם על סדום בקש אברהם אבינו רחמים ולא נתן למלאכים רשות להשחית את העיר, כל שכן שבני ישראל זכאים לישועה אחריה שהמה מצוינים במידת הצדקה והחכד מה שלא היה אצל סדום.

כג יערנו ה' אלוקינו, בזכות קריאת הקדושה פרשת וירא יתעוררו עליינו רחמים והדים, ובכוח התורה הקדושה יקיים הכתוב (ישעה ח, ז) עוזו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמו אל, וירחם הקב"ה עליינו שעוד בחודש חדש זהה יקיים בנו הייעוד (מלכי ג, כט) הנה אני שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הנadol והנורא והшиб לב אבות על בנים ולב בניים על אבותם, ונינאל גאות עולם במחרה בימינו Amen.

תוכן העניינים:

- ביאור המדרש מעאי רוד עבדי היכן בסודם, שמתוך הפיכת סודם והתנוין אורו של משיח בן דוד, כי דוד היה מזרע רות המואביה, ועמנון ומואב נולדו מבנות לוט אחרים מהפכת סדום, ובפרשה זו טומנים סודות משלוחת המשודה מעתה שנמשcit עדרים, דהינו שהאמות תהיה נעדרת באופן שככל אחד עשה לעצמו עדר וחברה שכביבול רק הוא יודע את דרך האמתה, בזמן שככל מעשייו יהיו בולם שקר.
- משימים סיבבו שורה תבחש ולומר לא צחkti, לגלה שך יהה בדור שימושו בא שתיהיה האמתה נעדרת ואף חראים והשלמים יהיו בבחינת וכחשת שרה ולא ימצאו נקודה שלאמת.
- עיקר בוחו של היצח"ר להטעות בני אדם מדרך השכל הוא על ידי שיזכוב כל עבריה למצוות, וזה אמתלא טובה על בני ישראל שככל מה שחתאו הוא רק מקומת שיטועים לחשוב כי הם חולבים בדרך הירוש, ודינם כתעה בדבר מצווה ולא עשה מוצה שהוא פטור.
- מדברי האור החיים ה' שמרוב יראת שמים ומרוב פחד אלוקים של שרה אמרנו לא אורה כבונפה להודאות על האמתה ותחש לאמר לא צחkti, דהינו שסבירה שעבשו ה'eo מצוה לחש, וזה סימן לדורות שלפני ביתא המשיח יתעורר וחמים על בנ"י שככל מה שהלכו בדרך שקר הוא מוחמת שבבו שך הדא מצוה.
- מליצת ישר על בני ישראל שככל מה שעוברים על רצונו של מקום הוא מוחמת שסבוריים שלפי מעצם הם מוכרים לעשותך וקר ואם לא ימלאו שיפוק נפשם הרי זה להם מסירות נפש ופיקוח נש שודואה לתורה, וזה נתעורר אצל שרה אמרנו שכחישה לאמר לא צחkti כי ראה והיה עצלה בחינת אונס.
- כאשר נתיאשה שרה לאמר הגם אומנם אל ואני זקנית, היה בזה סימן לבניה לדoor האחרון שכך יהיה לפני ביתא המשיח שאין בן דוד בא עד שייתיאשו מן הגאולה.
- ביאור המדרש עה"פ אני מודבר בצדקה רב להושיע, שגם אם יאמר המקטרג שהלו עובדי ע"ז והלו עובדי ע"ז, מ"מ היר בسدום גרו שלא לסתה צדקה ואילו אצל בני ישראל במקרה חסדים וצדקות יש בהם, ומעתה מתעורר כל וחומר שם על סודם בקש אברהם אבינו רחמים כל שכן לישראל ראויים לשועה.
- כל תפילתו של אברהם אבינו שבקש אולי ימצאנן שרה וגוי, היו תפילות לדורות עולם, שאף אם יהיה בני ישראל דומים במעשיהם לسدום מ"מ ייחון הקב"ה עליהם בוכות מידת הצדקה, ואפלו אם יהיה בכל הדור רק עשרה יהודים שעושים חסד יכו בכל הדור להוושע בתשועת עולם.

לקיום רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להدافט גליונות הד"ת לבבוד השמחה במקומות או להנציח קרובים – נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהדרימו תרומותם קודש להדפסת הגליון

הרה"ח ר' שמעון רייןמן חי"ז

בארא-פארק

לזכות בנו המר"ם בתויר"ש הבה"ח אהרן יוסף שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' מרדכי זאב שטרלינג חי"ז

יזכו לתקיים בית נאמן בישראל ויעלה זוגם יפ"ה, ולרוב נתת ואושר כה"

הר"ד צבי גryn חי"ז

קרית צאנג, נתניה

בן הרה"ג ר' יעקב קאיפיל שליט"א, והתן הרה"ג ר' משה נחמן זילברמן שליט"א

לזכות בנו בכורו הnalד לו אהרן שלום שיחי

ולשבחת פדיונו במזל טוב

יזכה לגדלו לתורה לוחפה ולמעש"ט, ולרוב נתת ואושר כה"

הר"ד אברהם צבי בלומנברג חי"ז

בני ברק

בן הרה"ח ר' אלתר אלימלך חי"ז, והtan הרה"ח ר' אליעזר גולדברגר חי"ז

לזכות בתו תחיה שנולדה במזל טוב

יזכה לגדלה לבעל תורה לוחפה ולמעש"ט, ולרוב נתת ואושר כה"

הרה"ח ר' שרגא יהודא יהושע איצחקוביץ חי"ז – קריית צאנג, נתניה

לזכות ננדתו תחיה לרגל שמחת אירוסיה במזל טוב

ולזכות הנין שיחי שנולד במזל טוב, ננד לחתנו הר"ד יהודה שולציגר חי"ז

ה"ד שאק שון וטביה ישירה בمعنى, ברוב נתת ואושר כה"

ולעילוי נשמות אביו הרה"ח ר' משה יוסף בר' שרגא יהודא ז"ל

ナルב"ע ביום כ"ד מרוחשון תשס"א – תנצ"ה

הרה"ח ר' יוסף ברודד חי"ז – ירושלים ובני

הר"ד נפתלי יחזקאל חי"ז – קריית צאנג נתניה הר"ד דוד חי"ז – ירושלים

הר"ד זאב חי"ז – קריית צאנג נתניה הר"ד משה מרדכי חי"ז – ירושלים

לעילוי נשות זוגתו – אימם החשובה

מורת לאח שיינדל בר' שמואל זנויל ע"ה

ナルב"ע ביום כ"ג מרוחשון תשנ"ז – תנצ"ה

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהדרימו תרומותם קודש להדפסת הגליון

הרה"ג רבי יעקב אברהם כהן שליט"א

רב שכונת רמתה הצפוני בעיה"ק ירושלים

לזכות בנו המו"ט בתויר"ש הבה"ח מורהנו יקוטיאל יהודה שיחי

לרגל שמחת נישואיו במוזל טוב

UBE"ג תחי' בת הרה"ג רבי ישראל משה הכהן בראנדער שליט"א

ראש כולל ביהמ"ד קדושת אהרן בני ברק

חתן הגאון רבי משה שאול קלין שליט"א

דומ"ץ זכרון מאיר' ורב שכונת אוד חיים' בני ברק

החתונה אייה ביום שני הבעל"ט, אור יום כי"א מרוחzon, באולם נעאות ירושלים' בני ברק

יזכו להקים בית נאמן בישראל ועלה זוגם יפ"ה, ולרבות נחת ואושר כה"ז

הרה"ח ר' יצחק זעליג רייך הייז

לונדון

בן הרה"ח ר' אליעזר הייז', והtan הרב אהרן דוד גליק שליט"א

לזכות בנו הב' אלחנן שיחי

שנכנס לעול המצוות במוזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתعلاה במעלות התורה והיראה, ולרבות נחת ואושר כה"ז

הרה"ח ר' גדליה דוד שווידץ הייז

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' חיים שלמה זלמן הייז', והtan הганון ר' יהודה צבי גלען שליט"א

לזכות בנו הב' אהרן יהושע שיחי

שנכנס לעול המצוות במוזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתعلاה במעלות התורה והיראה, ולרבות נחת ואושר כה"ז

מרת ת. הורוביין תחי' - פתחה מקוה ובניה

הרה"ג ר' חיים ישראל הורוביין שליט"א

ראש כולל צאנז, צפת

הרה"ג ר' צבי אלימלך הורוביין שליט"א

דומ"ץ ביהמ"ד "דבוי חיים", ספר גנים פ"ת

לעילוי נשמת בעל-אבייהם החשוב

הרה"ח ר' אריה ב"ר קלונימוס קלמן חוליו ז"ל הורוביין

בונה ומקים בית מדרשנו "דברי חיים" בכפר גנים פתח תקווה

ナルב"ע ביום כ"ד מרוחzon תשנ"ז - תנצ"ב"ה